

Sociological profiles of Mersin MP's

Mersin Milletvekilleri'nin sosyolojik profilleri ¹

D. Ali Arslan ²

Abstract ([Extended English abstract is at the end of this document](#))

This study was designed to find general characteristics of Mersin MP's in Multi Party Period (Since 1950 up to Date). On the final stage the place of Mersin MP's in Turkish political elites will be examined. Social background peculiarities (gender, age, education, occupation, family size) were used to achieve the objectives. Documentary and historical research techniques were applied in the paper. An original data set was produced for analysis from the official publications and records and publications of the Turkish Grand National Assembly which is the main legislative organ in Turkey. The data set was analysed by using SPSS (Statistical Package for the Social Sciences).

As a result of examining all the assemblies in the Multi Party period these major findings were discovered in related with Mersin MP's: A large majority of Mersin MP's were well educated, male, married, with a small family size and middle aged. Moreover the large majority of Mersin MP's were lawyers and civil bureaucrats. Although the situation has begun to change in recent years, the deputies have exhibited an elitist

Özet

Toplumsal yapı içindeki konumları, kontrol ettikleri kaynaklar ve sahip oldukları güç bakımından toplumsal hiyerarşinin en üst katmanlarını oluşturan elitler, bireyler ve toplumlar açısından hayati önem taşırlar. Yalnızca karar alma/verme sürecini değil, toplumların sosyo-politik yapılarının şekillendirilmesinde de stratejik roller üstlenirler. Siyasi elitler de, toplumların siyasi yapıları içinde, en etkin elit gruplarından birini oluştururlar. Milletvekilleri, siyasi elitlerin en temel unsurlarından biridir. Mersin milletvekilleri de, öteki illeri temsil eden milletvekilleri gibi, Türk siyasi elitlerinin en önemli parçalarından birini oluştururlar.

Bu çalışmada, Mersin milletvekillerinin sosyolojik profillerini ortaya koymak hedeflendi. Bu amaç doğrultusunda, Türk siyasi elitlerinin oluşturduğu araştırma evreninden, örneklem kümesi olarak 1950–2011 yılları arasında, Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında görev yapmış Mersin parlamenterleri seçildi. “Konumsal Analiz Tekniği” kullanılarak, TBMM'nin kurumsal kayıtları ve yayınları, özellikle de meclis albümleri incelenerek, çok

¹Bu çalışma 19–22 Kasım 2008 tarihlerinde gerçekleştirilen Mersin Sempozyumu'nda bildiri olarak sunulmuş ve bu sunu, geliştirilip güncellenerek makaleye dönüştürülmüştür.

Bu çalışmada, 2007–2010 yıllarında, Doç. Dr. D. Ali Arslan tarafından gerçekleştirilen ve TÜBİTAK tarafından desteklenen “107K225” No'lu ve “Çok partili dönemde (1946–2007) Mersin'in siyasi yapısı ve Mersin milletvekillerinin toplumsal profillerinin sosyolojik incelemesi” konulu projenin bulguları temel alınmıştır.

²Doç. Dr., Mersin Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji bölümü, cimderaslan@hotmail.com

character as compared with the general population of Mersin.

Keywords: Mersin; Mersin MP's; Mersin MP's in Multi Party Period; Political structure of Mersin; elite; political elite; Turkish political elites.

partili dönemde Mersin milletvekilliği yapmış siyasi elitlerin toplumsal özgeçmişleri temelinde bir data (veri) seti oluşturuldu. Bu veri setleri SPSS kullanılarak analiz edildi.

Oluşturulan veri setinden hareketle öncelikli olarak yaş, cinsiyet, eğitim, mesleki özgeçmiş, aile yapısı gibi sosyal ve demografik faktörlerden hareketle, çok partili dönem Mersin milletvekillerinin sosyolojik profilleri analiz edildi. İkinci aşamada ise, araştırmacının daha önce yaptığı araştırmalarda Çok Partili Dönem Türk siyasi elitleri ile ilgili bulgular temelinde, Çok Partili Dönem Türk siyasi elitleri içinde Mersin milletvekillerinin yeri incelenerek, Türkiye'nin genel siyasi yapısı içinde Mersin'in siyasi yapısı irdelendi.

Anahtar Kelimeler: Mersin; Mersin milletvekilleri; Çok Partili Dönem'de Mersin milletvekilleri; Mersin'in siyasi yapısı; elit; siyasi elit; Türk siyasi elitleri

Giriş

Latince kökenli bir sözcük olan “Elit” kavramı, Fransızca “elite” sözcüğünden dilimize geçmiştir (Arslan, 2007: 2–6). Sosyal bilimler alanında kullanımı 19. yüzyıl sonlarına kadar inen elit kavramı, İngiltere ve Amerika'da 1930'lu yıllarda yaygınlaşmaya başlamıştır (Mosca, 1939). Sözcük, Fransız sosyolog Henri de Saint Simon'dan etkilenen Mosca (1939) tarafından keşfedilmiş olmakla birlikte, yaygın kullanımını Pareto'ya borçludur. Pareto elit'i, belirli hiyerarşik yapılanmalar içinde en üst konumu elinde bulunduranlar veya kendi faaliyet alanının en iyileri, en etkilileri olarak tanımlar (Arslan, 1995: 12). Bir başka deyimle, Pareto'ya göre elit, kendi çalışma alanlarında zirvede bulunan insanların oluşturduğu toplumsal sınıftır (Arslan 1998: 22 ve 1995: 4).

Sosyal bilimciler kavramları genellikle teorik ya da metodolojik (Gilbert, 1994; Moysen & Wagstaffe, 1987) açıdan tanımlarlar. Teorik açıdan ele alındığında elit kavramı, kurumsal iktidara sahip, toplumsal kaynakları kontrol edebilecek konumda bulunan, karar verme sürecini doğrudan ya da dolaylı olarak ciddi bir şekilde etkileyebilen (Dahl, 1961), karşıtlarına rağmen istek ve amaçlarını gerçekleştirebilen bireyler olarak tanımlanabilir (Arslan, 2005-a; Arslan, 2004-h).

Tanımlamada vurgu yapılan toplumsal kaynaklar zenginlik, prestij, statü gibi sosyal ve ekonomik kaynaklar olabileceği gibi, karizma, motivasyon, enerji, zaman gibi bireysel kaynaklar da

olabilir. Üç temel kriter “güç (Weber, 1968) (iktidar)”, “kontrol” ve “etki”dir. Metodolojik açıdan ise, “konumcu yaklaşım” ve “kararçı yaklaşımlar” (Turhan, 1991) temel alınmıştır. Bu bağlamda elitler, önemli toplumsal kurumların en üst ya da karar verme sürecine en yakın konumlarını işgal eden bireyler olarak tanımlanabilir. Önemli toplumsal kurumlar arasında ise siyaset (Arslan, 2004-c; Arslan, 2004-d), ekonomi (Arslan, 2003-e), ordu (Arslan, 2004-ı), yargı, eğitim ve medya (Arslan, 2004-ı) vb. kurumlar sayılabilir.

Çalışma kapsamında incelenen siyasi elitler (Landau, 1980), özelde ise Mersin milletvekilleri, metodolojik açıdan ve “konumsal yaklaşım” kullanılarak tanımlanmıştır. Genel olarak siyasi elitler, siyaset kurumu içinde en üst ya da en üste yakın konumları işgal eden bireyler olarak tanımlanır. Bir başka anlatımla ise, siyasi partiler ile yasama ve yürütme organlarında en etkin ve yetkin konumdaki bireyler, siyasi elit olarak tanımlanabilir. Bu araştırma kapsamında ise siyasi elit kavramının sınırları biraz daha daraltılarak, milletvekilleri ile sınırlı tutuldu. Bir başka deyişle, bu çalışma boyunca, siyasi elit denildiğinde milletvekillerinden bahsedildiği anlaşılmalıdır.

Öte yandan genelde elitler ve özelde de siyasi elitler toplum ve bireyler açısından hayati önem arz eden konumları işgal edip; toplum hayatı açısından belirleyici kararları alınmasında söz sahibi durumdadırlar. Sahip oldukları ya da kontrol ettikleri sosyal, ekonomik, siyasal ve medyanın manipülatif gücünü de kullanarak toplumun bugününü ve yarınlarını şekillendirebilme ayrıcalığına sahiptirler. Öyle ki sahip oldukları bu güç sayesinde gerçekleri tahrif edebilme becerisine; yalnız geniş halk kitlelerine değil, analitik araştırma yapabilme becerisi olduğunu kabul ettiğimiz araştırmacılara bile olup bitenleri olduğundan farklı gösterebilme, yaptıkları totaliter uygulamaları demokratik olarak algılayabilme yetisine sahiptirler.

Bunun en çarpıcı örneğini yakın siyasi tarihimizde yaşanan 28 Şubat sürecinde görürüz. O dönemde yapılan her türlü totaliter uygulamalar ve siyaset üzerinden gerçekleştirilen despotik operasyonlar; hakim elitist güçlerin güdümündeki akademik camianın ve medyanın da etkisiyle, objektif bilgiler üretme çabasında olan araştırmacılara “demokratik bir savunma refleksi” şeklinde algılatılabildi (Arslan, 2009: 77-82). Oysa günümüzde ortaya çıkan gerçekler, 28 Şubat sürecinin demokratik bir süreç olmadığı gibi, ülkede demokrasinin gelişmesini de sekteye uğratacak anti demokratik uygulamaların odağı olduğunu açıkça gözler önüne sermektedir. Demokrasi havariliği ve laiklik borazanlığı yapan bazı güç odakları, halkın iradesi ile seçilmiş olan siyasi elitleri halk gözünde itibarsızlaştırıp, onları demokrasi ve rejim karşıtı olarak göstermeyi başarmışlar bu sayede de kendi operasyonlarına zemin hazırlamışlardır. Arkalarına medya, bilim, yargı ve ekonomi elitleri ile askeri

elitlerin de desteğini alarak, Türk siyasi hayatının ana damarlarından birini oluşturan muhafazakâr sağ siyaset geleneğinin lideri olarak tarihe geçmiş bir siyasi lideri ve O'nun ekibindeki siyasi elitleri halka, “Fundamentalist İslamcı, köktendinci ve şeriat yanlısı” şeklinde anlattılar. Medyada yoğun bir bilgi kirliliği ve manipülasyon hakim oldu. Bunlar provokasyonlarla da desteklenerek, süreç hızlandırıldı.

28 Şubat Süreci'nde devrin iktidar seçkinleri, öteki bazı elit grupları ile de etkin bir işbirliği yaparak uygun toplumsal şartları ve iklimi oluşturup, toplumsal psikolojiyi siyasete müdahaleye hazır hale getirdiler. Sonra da, hayatı ve verdiği siyasi mücadelelerle Türk siyasi hayatına mal olmuş bir siyaset duayeni olan Prof. Dr. Necmettin Erbakan'ın başkanlığında kurulmuş olan “Refah-Yol” Hükümetini, anti demokratik uygulamalarla iktidardan düşürmeyi başardılar. Bununla da yetinilmeyip Refah Partisi ve bu partinin temsil ettiği geleneğin, 1960'lı yıllardan beridir her türlü engellemeler ve yasaklamalara rağmen verdiği sabırlı, onurlu ve meşakkatli mücadeleler neticesinde elde edilen iktidar olma hakkı baskı, dayatma, zorbalık ve siyasi entrikalarla elinden alındı.

Bu süreçte, 24 Aralık 1995 genel seçimlerini yüzde 21,38 oy oranı 158 milletvekilliği kazanarak birinci sırada tamamlayıp tarihi bir başarıya imza atan, muhafazakâr sağ kanadın güçlü temsilcisi Refah Partisi kapatıldı. Bununla da yetinilmedi partinin önde gelen siyasi elitlerin siyaset yasağı getirildi. Akla karanın bir birinden seçilemez olduğu kaos ve karmaşa ortamında, bütün bunların da demokrasi adına yapıldığı hususunda geniş halk kitlelerini ve bazı araştırmacıları (Arslan, 2009) inandırmayı başardılar.

Ortalıktaki toz duman durulup, renkler seçilmeye başlanınca hakikatlerin hiç de zannedildiği gibi olmadığı gerçeği ile karşılaşıldı. Bu çalışmada, toplumun yapısını, işleyişini, gideceği yolu, izleyeceği rotayı, bireylerin oynayacakları rolü belirleme güç ve araçlarını ellerinde bulunduran iktidar seçkinlerinin önemli bir ayağını oluşturan siyasi elitler ve onların temel bileşenleri durumundaki milletvekilleri araştırıldı.

Araştırmanın yöntemi

Çalışmada, sosyolojik boyutlarıyla Mersin milletvekilleri araştırıldı. Bu amacı gerçekleştirmek için elit sosyolojisinin (Arslan, 2007; Hertz & Imber, 1995; Moyser & Wagstaffe, 1987) yöntem ve teknikleri (Gilbert, 1994; Bulmer, 1994) kullanıldı. Türk siyasi elitlerinin oluşturduğu araştırma evreninden, örneklem kümesi olarak 1950–2011 yılları arasında, Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında görev yapmış Mersin milletvekilleri seçildi. “Konumsal Analiz Tekniği” kullanılarak, TBMM'nin kurumsal kayıtları ve yayınları, özellikle de meclis albümleri (TBMM, 2003; TBMM,

2000; TBMM, 1997; TBMM, 1994; TBMM, 1992) incelendi. 15 parlamento dönemini kapsayan bu verilerden hareketle çok partili dönemde (Arslan, 2005-b; Albayrak, 2004) Mersin milletvekilliği yapmış siyasi elitlerin toplumsal özgeçmişleri ile ilgili bir veri seti oluşturuldu. Bu veri seti SPSS (Healey, 1993; Fielding, 1995; Gilbert, 1997; Altunışık, 2004) ortamında analiz edildi.

Çok partili dönem Mersin milletvekillerinin sosyolojik profilleri ile ilgili analizlerde yaş, cinsiyet, eğitim, mesleksel özgeçmiş, aile yapısı gibi sosyal ve demografik faktörler kullanıldı. Araştırmanın ikinci aşamasında ise, çok partili dönem (Arslan 2003-d) Türk siyasi elitleri (Çağlar & Arslan 2000) ile ilgili daha önce yapılmış çalışmaların bulgularından yararlanılarak, çok partili dönem Türk siyasi elitleri içinde Mersin milletvekillerinin yeri ve Türkiye'nin genel siyasi yapısı içinde Mersin'in yerinin irdelenmesi amaçlandı.

Betimleyici türden bir sosyolojik araştırma olarak dizayn edilen araştırmada, öncelikli olarak aşağıdaki soruların ve alt soruların cevaplarının bulunması hedeflendi:

- Mersin'in siyasi yapısı içinde milletvekili seçilebilmek için yaş faktörü belirleyici bir etkiye sahip midir?
- Genç (Orta-genç) yaş grubu milletvekili adaylarının, Mersin'den milletvekili seçilme olasılığı, ileri yaş grubu bireylere oranla daha mı yüksektir?
- Bazı meslek grupları, Mersin'de siyasi elit dolaşım sürecinde daha belirleyici etkiye sahip midir?
- Milletvekili adaylarının üst düzey bürokrat-yönetici olması, Mersin'de milletvekili seçilmesinde pozitif yönde bir etki yapar mı?
- Meslek olarak hukukçu milletvekili adaylarının Mersin'den milletvekili seçilebilme olasılığı öteki meslek gruplarına oranla daha mı yüksektir?
- Meslek olarak tüccar ve sanayicilik kökenli olmak, Mersin'den milletvekili seçilebilmek için pozitif yönde bir etki yapar mı?
- Milletvekili adaylarının cinsiyeti, Mersin'de milletvekili seçimi sürecinde belirleyici bir etkiye sahip midir?
- Milletvekili adaylarının erkek olması, Mersin'de milletvekili seçimi sürecinde pozitif yönde bir etki yapar mı?
- Yabancı dil bilmek, Mersin'de milletvekili seçimi sürecinde pozitif yönde bir etki yapar mı?
- Eğitim durumu Mersin'de milletvekili seçimi sürecinde belirleyici bir etkiye sahip midir?

- Aldığı eğitimin miktarı arttıkça, milletvekili adayının Mersin'den milletvekili seçilme olasılığı da artar mı?
- Üniversite mezunu olmak, milletvekili adayının Mersin'den milletvekili seçilmesinde pozitif yönde belirleyici rol oynar mı?
- Alınan eğitimin türü milletvekili adayının Mersin'den milletvekili seçilmesinde pozitif yönde etki yapar mı?
- Metropol kentlerdeki köklü üniversitelerden alınan diplomalar, milletvekili adayının Mersin'den milletvekili seçilmesinde pozitif yönde etki yapar mı?
- Milletvekili adayının medeni durumu, Mersin'den milletvekili seçilmesinde olumlu yönde etki yapar mı?
- Evli olmak, bireylerin milletvekili seçilmesini olumlu yönde etkiler mi?

Araştırmanın teorik temeli

Mersin milletvekillerinin sosyolojik görünümü araştırılırken, teorik temel olarak elit teorisi kullanıldı. Konumcu yaklaşımdan ele alındığında elit olgusu, temel toplumsal kurumların, en üst ya da en üste yakın konumlarını işgal eden bireyler olarak tanımlanabilir. Temel toplumsal kurumlardan bir tanesi olan siyaset kurumunu en önemli bileşenlerini siyasi elitler (Frey, 1969; Turhan, 1991), siyasi elitlerin en önemli bileşenlerini de milletvekilleri oluştururlar. Mersin milletvekilleri de, öteki kentleri temsil eden milletvekilleri ile birlikte, Türk siyasi elitleri arasında önemli bir yer tutar.

“Elit Teorisi”, toplumdaki elit-halk farklılaşmasını analiz ederken “iktidar” ve “etki” olgularından hareket eder (Etzioni, 1997; 1993; Scott, 1990; 1991; 1993; 1995). Öz olarak elit teorisi toplumu, “azlar” ve “çoklar” olarak iki kategoriye ayırır. Az'lar toplumdaki erk'in sahibidirler ve çoklar'ı yönetirler. Yöneten toplumsal erk, az'ların tekelindedir ve hayati toplumsal kararlar bu azınlık grup tarafından verilir. Erki tekelinde tutan azlar “elit”, rolleri ve rotaları genellikle azlarca belirlenen çoklar ise “halk” olarak adlandırılır. Çokluk ya da halk, göreceli olarak güç bakımından zayıf veya tamamen güçsüzdür. Seçme şansları sınırlı olan çokluğun, azlar'ın kararlarını kabul etmekten başka çareleri yok gibidir (Arslan, 2003-a; 2003-b).

Elit teorisinin ana kollarından biri Elitist Elit Teorisidir. Elitist elit teorisinin kökenleri, klasikleşmiş elit teorisyenlerinden Pareto, Michels ve Mosca'ya kadar uzanır. Moyser (1987: 5), ilk elitist düşünür olarak Michels'i kabul eder. Öte yandan Bachrach (1967: 10) ise ilk elitist düşünür olarak Mosca'nın adını ön plana çıkarır. Hewitt de, başlıca Amerikalı elitist teorisyenler arasında C.

Wright Mills, F. Hunter (1959) ve W. Domhoff (1970)'u sayar. Etkili İngiliz elitistler olarak da Aaronowitch (1961, 1959) ve Miliband'ı kabul eder. Bununla birlikte, Mills ve Mosca'da demokratik tonların daha ağır bastığını vurgulamak gerekir.

Mosca'ya göre toplum, daima bir azınlık grubu tarafından yönetilir. Bu baskın azınlık doğal ayıklanma (natural selection) ya da siyasi seçim (political election) yoluyla çoğunluk içinden çıkar ve etkin bir şekilde çoğunluğu yönetir. (Meisel, 1962: 371). Bu dominant grup toplumsal hayatta, karşı konulmaz bir güce ve göz ardı edilemeyen bir etkiye sahiptirler. Bu durum ise onların organize olmalarından ve birlikte hareket etmelerinden kaynaklanır.

Mosca'ya göre, kesin ve katı bir siyasi eşitlik, çoğunluğun yönetimi, özgür seçimler gerçekleştirilmesi çok zor, hatta bir mit olmasına rağmen bütün bunlar, açık yönetici sınıfın temel gereksinimleridir. Açık elit sistemi, yaşadığı dönemler açısından değerlendirildiğinde ideal olmaktan öte bir anlam taşımasa da, gelecekte bu sistemin toplumsal ve siyasi sorunların çözümü açısından hayati öneme sahip olacağına inanır.

Genel olarak bakıldığında elitist teori, plüralist teorinin karşıtı fikirleri ön planda tutar. Bu yaklaşımın özünü “güç, toplumun iktidar yapısı içindeki sayıca az fakat en güçlü insanların oluşturduğu elit grubunda yoğunlaşmış ve merkezileşmiştir” tezi oluşturur (Presthus, 1964: 10). Bu elit grubu, öteki gruplar üzerinde baskın ve etkindir. Bu baskın grup, ötekilerin bilmediklerini bilecek, ötekilerin yapamadıklarını yapabilecek konumda ve güçtedir (Thoenes, 1966: 42).

Dünden bugüne Mersin milletvekilleri

Araştırmada, elit teorisi temelinde Türk siyasi elitlerinin (Arslan, 2004-e)önemli bir parçasını oluşturan Mersin milletvekilleri sosyolojik açıdan incelendi. Öncelikle, “geçmişten günümüze Mersin milletvekilleri, yaş faktörü bağlamında nasıl bir görünüm sergilemektedirler” sorusunun yanıtı aranacak olursa, şöyle bir tablo ile karşılaşılır:

Yaş özellikleri bakımından Mersin milletvekilleri

Sıklıkla dile getirildiği gibi yaş faktörü, elit dolaşım süreci, özellikle de siyasi elitlerin dolaşım sürecinde belirleyici rol oynayan faktörler arasında ilk sırayı alır. Bu etken dün olduğu gibi bugün de belli boyutlarda da olsa etkisini sürdürmektedir.

Tablo-1

Mersin Milletvekillerinin ve Türk Siyasi Elitlerinin Yaş Ortalaması

	1950'den Günümüze Siyasi Elitler	
	Türkiye Geneli	Mersin
Ortalama Yaş	45.86	45.39

Kaynak: Arslan'ın 2007–2012 yılları arasında gerçekleştirdiği araştırmanın verileri temel alınarak hazırlanmıştır.

Tablo-2

Mersin Milletvekillerinin Yaş Özellikleri

		Mersin Milletvekillerinin Yaş Özellikleri
N	Geçerli	129
	Eksik	0
Ortalama Yaş		45.39
Medyan		44
Mod		35
Minimum Yaş		30
Maksimum Yaş		66

Kaynak: Arslan'ın 2007–2012 yılları arasında gerçekleştirdiği araştırmanın verileri temel alınarak hazırlanmıştır.

Bu değerlendirme günümüz Türk toplumu açısından da geçerlidir. Aşağıdaki tablolarda sergilenen veriler, bu konu ile ilgili oldukça çarpıcı ipuçları verir. Geçmişten günümüze 15 dönem boyunca görev yapmış Mersin milletvekillerinin yaş ortalaması 45,39'dur. Bu sayı ise, yaş bakımından Mersin milletvekillerinin, orta yaşa yaklaşmış genç milletvekili özelliği gösterdiği konusunda önemli ipucu verir. Tablo 1'de de görüldüğü gibi Mersin milletvekillerinin yaş ortalaması, aynı dönem Türkiye ortalaması ile çok büyük benzerlikler gösterir.

Tablo 2 ise Mersin milletvekillerinin genel yaş durumları ile ilgili olarak daha ayrıntılı bilgiler verir. 1950'den günümüze Mersin milletvekillerinin en genci 30 yaşındadır. En yaşlısı ise 66 yaşındadır. Bu dönemde görev yapmış 129 milletvekilin yaş ile ilgili verilerin ortancası (medyanı 44), tepe değeri (modu) ise 35'dir. Daha açık bir anlatımla, Mersin milletvekillerinin yarısı yaşı 44'ün altında, yarısının ki ise 44'ün üstündedir. Yine yaş bakımından en büyük sayısı 35 yaşındaki milletvekilleri oluşturmaktadır. Toplam 9 kişiden oluşan 35 yaş milletvekillerinin genel içindeki oranı yüzde 7'i bulmaktadır.

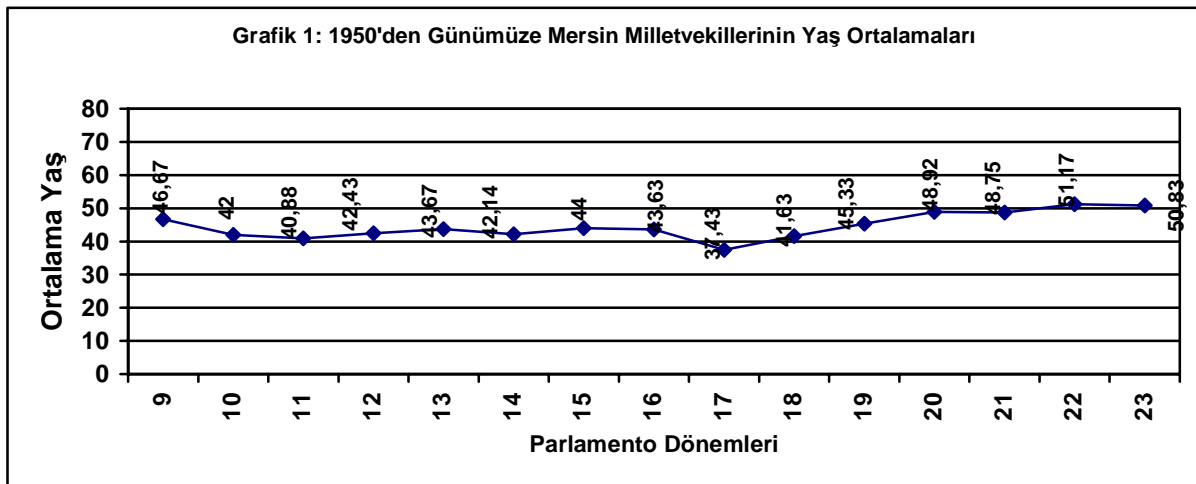
Tablo-3

1950'den Günümüze Mersin Milletvekillerinin Yaş Ortalamaları

	1950'den Günümüze Mersin Milletvekilleri		
	Ortalama Yaş	Standart Sapma	Milletvekili Sayısı
9. Dönem (1950)	46.6667	7,58068	6
10. Dönem (1954)	42.0000	8,85061	7
11. Dönem (1957)	40.8750	5,66789	8
12. Dönem (1961)	42.4286	6,50275	7
13. Dönem (1965)	43.6667	7,42069	6
14. Dönem (1969)	42.1429	9,58173	7
15. Dönem (1973)	44.0000	10,71714	8
16. Dönem (1977)	43.6250	7,46300	8
17. Dönem (1983)	37.4286	6,90066	7
18. Dönem (1987)	41.6250	7,40536	8
19. Dönem (1991)	45.3333	4,58258	9
20. Dönem (1995)	48.9167	7,15362	12
21. Dönem (1999)	48.7500	8,11424	12
22. Dönem (2002)	51.1667	9,54257	12
23. Dönem (2007)	50,8333	7,19638	12
Toplam	44.8291		129

Kaynak: Arslan'ın 2007–2012 yılları arasında gerçekleştirdiği araştırmanın verileri temel alınarak hazırlanmıştır.

Mersin milletvekillerinin yaşlarına ilişkin veriler, ortalama yaşının dönemler bazında dağılımı incelendiğinde de son derece önemli bulgular ile karşılaşılır. Bu konuda, Tablo 3 ve Grafik 1'de de görüldüğü gibi, 17 ve 22 dönemlerde Mersin'in siyasi yapısı açısından son derece anlamlı sonuçlar ile karşılaşmıştır. 12 Eylül 1980 sonrası ilk parlamento seçimlerinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde Mersin'i, Mersin siyasi tarihinin en genç milletvekilleri grubu temsil etmiştir.

Daha net bir anlatımla, 1983 seçimleri ile şekillenen 17. dönem parlamentosundaki Mersin milletvekillerinin yaşlarının aritmetik ortalaması 37,43'tür. Öte yandan 22. dönem parlamentosunda ise, Mersin'i en yaşlı milletvekili grubu temsil etmiştir. 2002 genel seçimleri ile şekillenen bu dönem Türk parlamentosunda, Mersin milletvekillerinin yaş ortalaması 51,17'dir. Bu konuda bir başka önemli bulgu da, 1980'li yılların sonuna doğru, Mersin milletvekillerinin yaş ortalaması yükselme eğilimi göstermeye başlamıştır. Bu yükseliş trendi günümüze kadar da sürmüştür.

Tablo-4
Mersin Milletvekillerinin Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

	Sayı	Yüzde (%)	Toplamalı Yüzde
Yaş Grupları	30-34	11	8.5
	35-44	54	41.9
	45-54	45	34.9
	55-64	18	13.9
	65 ve +	1	0.8
Toplam	129	100.0	

Kaynak: Arslan'ın 2007-2012 yılları arasında gerçekleştirdiği araştırmanın verileri temel alınarak hazırlanmıştır.

Mersin milletvekillerinin yaşlarının, yaş gruplarına göre dağılımı incelendiğinde ise daha çarpıcı bulgular ile karşılaşılır. Ele alınan bütün dönemler ortalaması incelendiğinde, genç ve genç-orta yaş grubunun Mersin milletvekilleri arasında dominant konumda oldukları gerçeği ile karşılaşılır. Tablo 4'te de görüldüğü gibi, 55 yaş altı milletvekillerinin genel içindeki yeri yüzde 85 oranından daha yüksektir. En büyük yaş grubu ise yüzde 41,9'luk temsil gücü ile 35-44 yaş grubudur. Öte yandan 65 yaş ve üzerindeki bireyler ise Mersin'de milletvekili seçilme şansı bulamamaktadır. Tüm dönemler incelendiğinde, 65 yaş üzerinde yalnızca bir adayın Mersin'den milletvekili seçilme şansı bulabildiği gözlemlenir. Bu adayın yaşı ise 66'dır.

Tablo-5
Mersin Milletvekillerinin ve Türk Siyasi Elitlerinin Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

	YAŞ GRUPLARI %					
	30-34	35-44	45-54	55-64	65, +	Toplam
Çok Partili Dönemde Türkiye Geneli (%)	8	39	34	15	4	100
1950'den Günümüze Mersin Milletvekilleri (%)	8.5	41.9	34.9	13.9	0.8	100

Kaynak: *Arslan'ın 2007–2012 yılları arasında gerçekleştirdiği araştırmanın verileri temel alınarak hazırlanmıştır.*

Mersin milletvekilleri Türkiye geneli ile karşılaştırıldığında ise bazı farklılıklara rağmen son derece benzer bir görünüm ile karşılaşılır. Tablo 5'te de görüldüğü gibi, 65 yaş ve üzeri milletvekillerinin oluşturduğu yaş grubu dışında, Mersin milletvekillerinin yaş gruplarına dağılımı, Türkiye ortalamasına son derece yakındır.

Mersin milletvekillerinin mesleksel özgeçmişleri

Günümüz toplumlarında, siyasi elit dolaşım sürecinde belirleyici rol oynayan faktörlerden bir diğeri de mesleksel özgeçmiştir. Toplumsal yapı içindeki dominant meslekler, dünyanın ve ülkenin içinde bulunduğu konjonktüre bağlı olarak farklılıklar gösterse de, bazı meslekler gruplarının bireyleri, mesleklerinin onlara sunduğu sosyal, psikolojik ve ekonomik avantajlar sayesinde, elit dolaşım sürecinde ön plana çıkmaktadırlar.

Bu realiteden hareketle Mersin'in siyasi yapısı içinde, milletvekili seçilme sürecinde meslek faktörünün etkisi de incelendi. Bu bağlamda 1950'den günümüze parlamentoda Mersin'i temsil etmiş 129 milletvekilinin, mesleksel özgeçmişleri araştırıldı. Tablo 6'da ve Grafik 2'de görüldüğü gibi Mersin milletvekilleri arasında sivil bürokrasi ve özel sektörde yöneticilik deneyimi olan parlamenterlerin ezici bir üstünlüğü göze çarpmaktadır. Bu meslek grubu mensuplarını tüccar ve sanayiciler izliyor. Hukukçular ise üçüncü önemli meslek grubu olarak ağırlıklarını hissettirmektedir.

Tablo-6

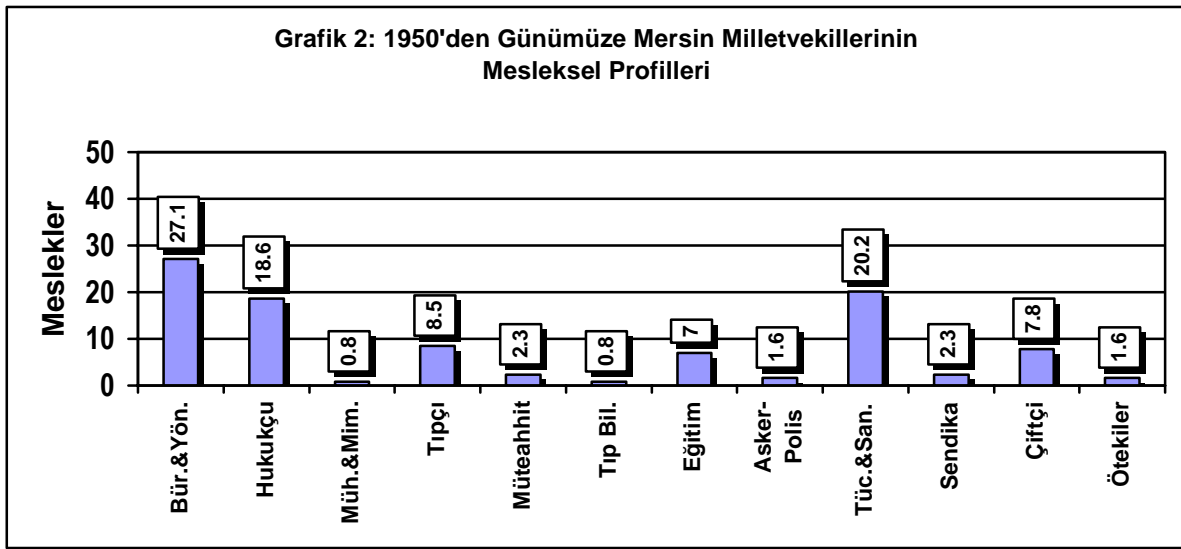
Mersin Milletvekillerinin ve Türk Siyasi Elitlerinin Mesleksel Özgeçmişleri

MESLEKLER	Türk Siyasi Elitleri	
	Türkiye Geneli (%)	Mersin Milletvekilleri (%)
Sivil Bürokrat & Yönetici	20.24	27.1
Hukukçu	20.8	18.6
Mühendis & Mimar	3.93	0.8
Tıpçı	6.1	8.5
Müteahhit	(5.9) (*)	2.3
Tıp Bilimleri (Vet.-Diş H.-Ecz.)	(3.3)	0.8
Eğitim	9	7.0
Asker-Polis	4.3	1.6
Tüccar & Sanayici	17.1	20.2
Sendikalar	(1.5) (*)	2.3
Çiftçi	-	7.8
Ötekiler	8.5	1.6
Toplam	(...)	100

Kaynak: Arslan'ın 2007–2012 yılları arasında gerçekleştirdiği araştırmanın verileri temel alınarak hazırlanmıştır.

(*): Genel Olarak Türk Siyasi Elitleri İçin, 1983–2007 arası verileri içermektedir.

Öte yandan Mersin özelindeki bulgular ile Türkiye geneline ilişkin bulgular, bir arada ve analogik bir yaklaşımla incelendiğinde, Mersin'in Türkiye'nin siyasi yapısı içindeki yerinin anlaşılması bakımından oldukça önemli ipuçları ile karşılaşılır. Tablo 6'da da görüldüğü gibi, Türk siyasi yaşamında en önemli ağırlığı üç meslek grubu oluşturmaktadır: hukukçular, sivil bürokrat ve yöneticiler, tüccar ve sanayiciler. Bu üç meslek grubunun Türk siyasi elitleri arasında toplam temsil edilme oranı yüzde 58'i aşmaktadır. Mersin milletvekilleri aynı bakış açısından incelendiğinde, Türkiye geneli ile oldukça benzer bir görünüm ortaya çıkar: Mersin milletvekilleri arasında da oransal büyüklükleri bakımından en önemli üç meslek grubunu hukukçular, sivil bürokrat ve yöneticiler, tüccar ve sanayiciler oluşturmaktadır. Bu meslek gruplarının toplam gücü yüzde 65'in üzerindedir.

Daha net bir anlatımla bu üç meslek grubunun Mersin milletvekilleri içindeki toplam gücü, Türkiye geneli ortalamasının 7 puan üzerindedir. Bu konuda bir başka dikkat çekici bulgu da, ilk üç meslek grubunun sıralanışı ile ilgilidir. Türkiye genelinde meslekler hukukçular, sivil bürokrat ve yöneticiler, tüccar ve sanayiciler şeklinde gerçekleşirken; Mersin özelinde ilk sıraya yüzde 27,1'lik temsil gücü ile sivil bürokrat ve yöneticiler yükselmekte ve sıralama sivil bürokrat ve yöneticiler, tüccar ve sanayiciler, hukukçular şeklinde gerçekleşmektedir.

Mersin milletvekillerinin Türkiye genelinde farklı görünüm sergilediği üç önemli meslek grubuna yönelik bulgular da dikkat çekicidir. Bunlardan öncelikli olanı, çiftçilerin Mersin

milletvekilleri arasında yüzde 7,8 gibi, Türkiye geneli ile kıyaslandığında, son derece yüksek bir oranda temsil edilmesidir. Bu durumun nedenlerini Mersin'in sosyal, ekonomik ve coğrafi yapısında aramak gerekir. Çünkü Mersin, maalesef yeterince değerlendirilemiyor olsa da, doğanın son derece cömert davrandığı bir ilimiz. Ilıman ve bol yağışlı iklimi ile yılda üç-dört kez ürün alınabilen bir ilimizdir.

Tablo-7

1950'den Günümüze Mersin Milletvekillerinin Mesleksel Özgeçmişleri

			Meslekler										Toplam	
			Siv. Bürokr. & Yönetici	Hukukçu	Tıpçı	Müteahhit	Tıp Bil.	Eğitim	Asker-Polis	Tüccar & Sanayici	Çiftçi	Öteki		
DÖNEM	9	Sayı %	0 .0%	2 33.3%	2 33.3%	0 .0%	0 .0%	0 .0%	0 .0%	0 .0%	1 16.7%	1 16.7%	0	6 100.0%
	10	Sayı %	2 28.6%	3 42.9%	2 28.6%	0 .0%	0 .0%	0 .0%	0 .0%	0 .0%	0 .0%	0 .0%	0	7 100.0%
	11	Sayı %	2 25.0%	3 37.5%	1 12.5%	0 .0%	0 .0%	0 .0%	1 12.5%	1 12.5%	0 .0%	0	8 100.0%	
	12	Sayı %	0 .0%	3 42.9%	2 28.6%	1 14.3%	0 .0%	0 .0%	0 .0%	0 .0%	1 14.3%	0	7 100.0%	
	13	Sayı %	0 .0%	3 50.0%	0 .0%	1 16.7%	0 .0%	0 .0%	1 16.7%	1 16.7%	0 .0%	0	6 100.0%	
	14	Sayı %	1 14.3%	1 14.3%	0 .0%	0 .0%	0 .0%	0 .0%	0 .0%	1 14.3%	1 14.3%	3 42.8	7 100.0%	
	15	Sayı %	3 37.5%	2 25.0%	1 12.5%	0 .0%	0 .0%	0 .0%	0 .0%	0 .0%	1 12.5%	1 12.5	8 100.0%	
	16	Sayı %	3 37.5%	1 12.5%	1 12.5%	0 .0%	0 .0%	0 .0%	0 .0%	2 25.0%	0 .0%	1 12.5%	8 100.0%	
	17	Sayı %	2 28.6%	2 28.6%	0 .0%	0 .0%	0 .0%	0 .0%	0 .0%	3 42.9%	0 .0%	0	7 100.0%	
	18	Sayı %	2 25.0%	1 12.5%	0 .0%	0 .0%	0 .0%	0 .0%	0 .0%	3 37.5%	1 12.5%	1 12.5%	8 100.0%	
	19	Sayı %	1 11.1%	0 .0%	1 11.1%	1 11.1%	0 .0%	1 11.1%	0 .0%	4 44.4%	1 11.1%	0	9 100.0%	
	20	Sayı %	4 33.3%	0 .0%	0 .0%	0 .0%	0 .0%	2 16.7%	0 .0%	4 33.3%	2 16.7%	0	12 100.0%	
	21	Sayı %	7 58.3%	1 8.3%	0 .0%	0 .0%	1 8.3%	1 8.3%	0 .0%	1 8.3%	0 .0%	1 8.3%	12 100.0%	
	22	Sayı %	3 25.0%	1 8.3%	1 8.3%	0 .0%	0 .0%	2 16.7%	0 .0%	4 33.3%	0 .0%	1 8.3%	12 100.0%	
23	Sayı %	5 41,7%	1 8,3%	0 .0%	0 .0%	0 .0%	3 25,0%	0 .0%	1 8,3%	2 16,7%	0 .0%	12 100,0%		
Toplam		Sayı Yüzde	35 27,1%	24 18,6%	11 8,5%	3 2,3%	1 ,8%	9 7,0%	2 1,6%	26 20,2%	8 6,8%	10 7,8%	129 100,0%	

Kaynak: *Arslan'ın 2007–2012 yılları arasında gerçekleştirdiği araştırmanın verileri temel alınarak hazırlanmıştır.*

Bu yönü Mersin’li çiftçiye hiç de yabana atılmayacak bir rekabet gücü yaratmaktadır. Etkin bir planlama ile birim tarımsal üretim maliyeti emsal illere kıyasla çok düşük düzeylerde tutulabilir. İklim, toprak ve yükselti farklılıkları, mikro klima özellikleri gibi birçok coğrafi bir arada Mersin’i, ürün çeşitliliği bakımından belki de dünyanın en şanslı coğrafyalarından biri yapmaktadır. Bütün bu özellikleri etkin ve amaca uygun kullanıldığında Mersin’in hali hazırdaki gücüne güç katacağından kuşku duymamak gerekir. Kısacası tarım sektörü, özellikle orta ve büyük ölçekli üretim yapan çiftçilere kentin siyasi ve toplumsal yapısı içinde ayrıcalıklı olanaklar sunmaktadır. Bu durum TBMM’nin aritmetiğine de Mersin milletvekilleri kanalıyla yansımaktadır. Daha net bir anlatımla, böylesi konumdaki çiftçilerimizin gücü Mersin sınırlarını da aşır, Türkiye’nin genel siyasetine yön veren Türk siyasi elitlerine kadar ulaşabilmektedir.

Mersin milletvekillerinin Türkiye genelinde farklı görünüm sergilediği öteki bulgular ise mühendis-mimarlar ile asker-polislerin meslekler arasında temsil gücü ile ilgilidir. Her iki meslek grubu da, Tablo 6’da da görüldüğü gibi, Mersin milletvekilleri arasında, Türkiye ortalamasının çok daha altında temsil edilmektedir.

Tablo 7 ise Mersin milletvekillerinin mesleksel özgeçmişleri ile ilgili çok daha ayrıntılı veriler içermektedir. Özellikle mesleklerin dönemsel dağılımı ve milletvekillerinin mesleksel özgeçmişlerine ilişkin bu süreçte yaşanan değişim konusunda ilişkin son derece ayrıntılı ve aydınlatıcı gözlemler yer almaktadır. Örneğin, genel ortalama bazında değerlendirildiğinde en dominant meslek grubu olan sivil bürokrat ve yöneticiler, en yüksek temsil gücüne, yüzde 58,3’lük oranla 21. parlamentoda ulaşmışlardır. 1999 genel seçimlerinde Mersin’den seçilen 12 milletvekilinin 7’si sivil bürokrasi ve yöneticilik kökenlidir. Dokuzuncu, On ikinci ve On üçüncü dönem Mersin milletvekilleri arasında ise sivil bürokrasi ve yöneticilik kökenli milletvekili bulunmamaktadır. Mersin milletvekilleri arasında ikinci ağırlıktaki meslek grubu olan tüccar ve sanayiciler ise en güçlü konumlarına 19. dönem parlamentosunda ulaşmışlardır. Hukukçu milletvekillerinin en güçlü oldukları dönem ise 13. dönemdir. Bu dönemde Mersin’den seçilen toplam 6 milletvekilinden 3’ü hukukçudur.

Mersin milletvekillerinin eğitim düzeyleri ve yabancı dil bilgisi

Eğitim olgusu, hem nicel ve hem de nitel boyutlarıyla günümüz toplumlarında, önemi her geçen gün daha da artan bir olgu haline dönüşmüştür. Hatta bunun da ötesinde, toplumların

gelişmişlik düzeyleri belirlenirken, öncelikli olarak başvuru sosyolojik faktörlerden biri olarak dikkat çekmektedir. Eğitimin toplumsal yaşamdaki artan rolü ve önemi doğrudan bireylerin yaşamında da yansımıştır. Denilebilir ki eğitim, çağdaş toplumların en önemli statü belirleyicilerinden biri haline gelmiştir.

Eğitim olgusunun bu belirleyici etkisi, siyasal yaşamda da ağırlıklı bir şekilde gözlemlenebilmektedir. Eğitim, özellikle de elitlerin deveranı sürecinde (Pareto, 1968) oldukça belirleyici rol oynamaktadır. Bu bağlamda çok partili dönem Türk siyasi elitlerinin genel sosyolojik profilleri incelendiğinde, Türk siyasi elitlerinin beşte dördünden fazlasının üniversite mezunu olduğu görülür (Arslan, 1995). Üniversite mezunlarının Türkiye genel nüfusu içindeki oranının yüzde 10'u bile bulmadığı gerçeği (Arslan, 2005-a: 18) göz önünde bulundurulduğunda, Türk siyasi elitlerinin sergilediği elitist görünümün boyutları daha bir anlaşılır hale gelir (Tablo 8). Mersin milletvekilleri özelinde de durum bundan aşağı kalır değildir. Tablo 8'de de görüldüğü gibi Mersin milletvekillerinin yüzde 84'ünden fazlası üniversite mezunudur. Bir başka anlatımla, Mersin milletvekilleri arasında üniversite mezunlarının oranı Türkiye geneli ortalamasından oldukça yüksektir. Buna karşın ortaokul ve lise mezunlarının Mersin milletvekilleri arasında temsil edilme oranı, Türk siyasi elitleri ortalamasının oldukça altındadır. Bu verilerden hareketle, Mersin milletvekillerinin eğitim düzeyi bakımından elitist bir karakter taşıdığı ve bu elitist karakterin Türk siyasi elitlerinden daha yüksek olduğu kolayca söylenebilir.

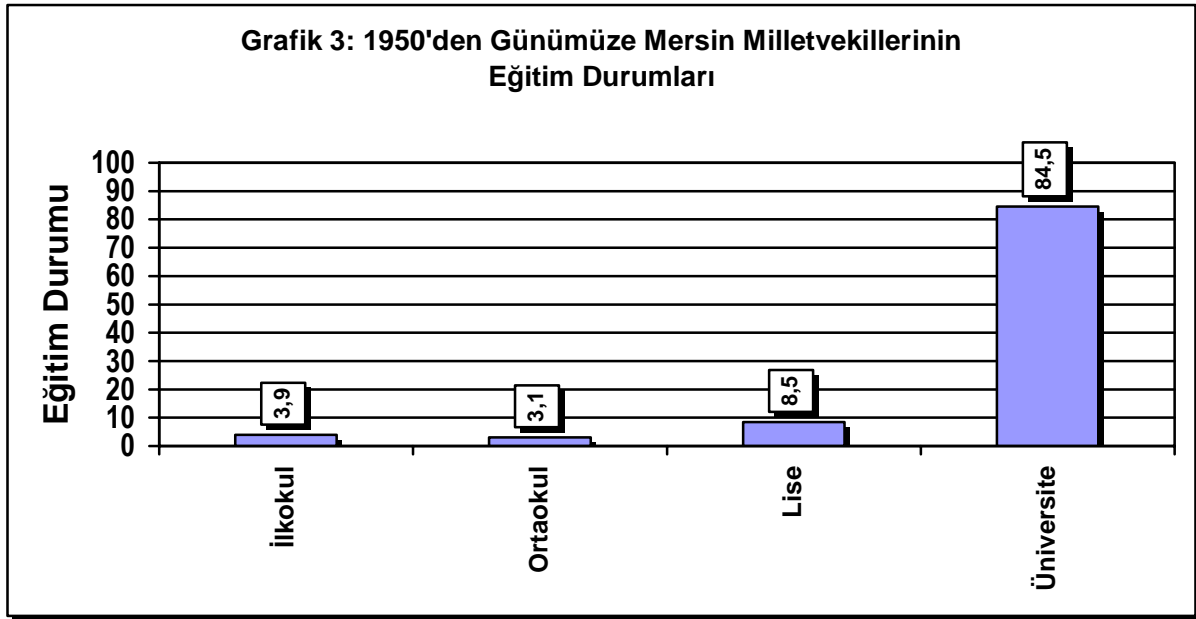
Tablo-8

Mersin Milletvekillerinin ve Türk Siyasi Elitlerinin Eğitim Düzeyleri

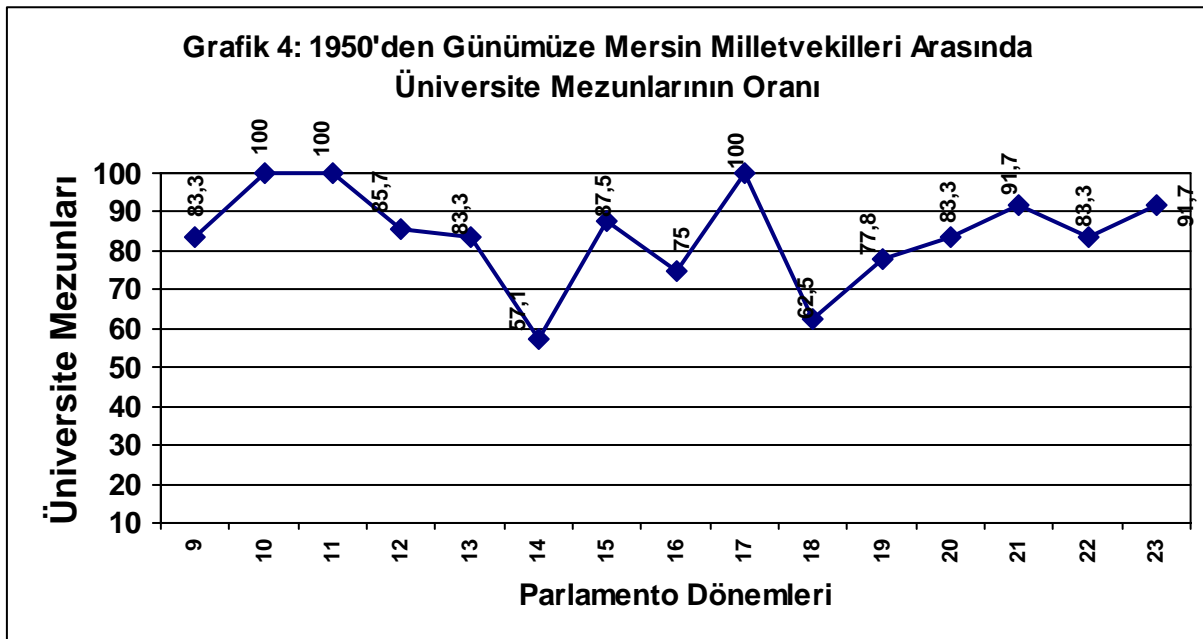
Eğitim Düzeyi	Türk Siyasi Elitleri	
	Türkiye Geneli (%)	Mersin Milletvekilleri (%)
Üniversite	80.1	84.5
Lise	8.3	8.5
Ortaokul	7.3	3.1
İlkokul	4.3	3.9
Toplam	100	100

Kaynak: Arslan'ın 2007–2012 yılları arasında gerçekleştirdiği araştırmanın verileri temel alınarak hazırlanmıştır.

Öte yandan Mersin milletvekilleri kendi içinde incelendiğinde, Mersin milletvekillerinin profillerine ilişkin daha spesifik bulgular ile karşılaşılır. Grafik 2 ve Tablo 9'da da görüldüğü gibi, ilköğretim mezunu (ilkokul ve ortaokul bir arada) milletvekillerinin oranı yalnızca yüzde 7'dir. Buna karşın en az lise eğitimi görmüş milletvekillerinin oranı yüzde 93'tür. Üniversite mezunu milletvekillerinin oranı ise yüzde 84,5'tir.

Kaynak: Arslan'ın 2007–2012 yılları arasında gerçekleştirdiği araştırmanın verileri temel alınarak hazırlanmıştır.

Kaynak: Arslan'ın 2007–2012 yılları arasında gerçekleştirdiği araştırmanın verileri temel alınarak hazırlanmıştır.

Üniversite mezunu milletvekillerinin dönemsel dağılımı incelendiğinde de oldukça dikkat çekici bulgular ile karşılaşılır. Onuncu, Onbirinci ve Onyedinci dönem Mersin milletvekillerinin

tamamı üniversite mezunudur. Mersin milletvekilleri arasında üniversite mezunu milletvekillerinin en düşük olduğu dönem ise 14. ve 18. dönem parlamentolarıdır (Grafik 3 ve Tablo).

Tablo-9

1950'den Günümüze Mersin Milletvekillerinin Eğitim Düzeyleri

		Eğitim Düzeyi				Dönem Toplamı
		Üniversite	Lise	Ortaokul	İlkokul	
9. Dönem	Sayı	5	1	0	0	6
	Dönem İçi %	83.3%	16.7%	.0%	.0%	100.0%
10. Dönem	Sayı	7	0	0	0	7
	Dönem İçi %	100.0%	.0%	.0%	.0%	100.0%
11. Dönem	Sayı	8	0	0	0	8
	Dönem İçi %	100.0%	.0%	.0%	.0%	100.0%
12. Dönem	Sayı	6	0	1	0	7
	Dönem İçi %	85.7%	.0%	14.3%	.0%	100.0%
13. Dönem	Sayı	5	1	0	0	6
	Dönem İçi %	83.3%	16.7%	.0%	.0%	100.0%
14. Dönem	Sayı	4	2	0	1	7
	Dönem İçi %	57.1%	28.6%	.0%	14.3%	100.0%
15. Dönem	Sayı	7	0	0	1	8
	Dönem İçi %	87.5%	.0%	.0%	12.5%	100.0%
16. Dönem	Sayı	6	1	0	1	8
	Dönem İçi %	75.0%	12.5%	.0%	12.5%	100.0%
17. Dönem	Sayı	7	0	0	0	7
	Dönem İçi %	100.0%	.0%	.0%	.0%	100.0%
18. Dönem	Sayı	5	0	2	1	8
	Dönem İçi %	62.5%	.0%	25.0%	12.5%	100.0%
19. Dönem	Sayı	7	1	1	0	9
	Dönem İçi %	77.8%	11.1%	11.1%	.0%	100.0%
20. Dönem	Sayı	10	1	0	1	12
	Dönem İçi %	83.3%	8.3%	.0%	8.3%	100.0%
21. Dönem	Sayı	11	1	0	0	12
	Dönem İçi %	91.7%	8.3%	.0%	.0%	100.0%
22. Dönem	Sayı	10	2	0	0	12
	Dönem İçi %	83.3%	16.7%	.0%	.0%	100.0%
23. Dönem	Sayı	11	1	0	0	12
	Dönem İçi %	91,7%	8,3%	,0%	,0%	100,0%
Eğitim Düzeyleri Toplamı	Sayı	109	11	4	5	129
	Eğ. Düz. %	84,5%	8,5%	3,1%	3,9%	100,0%

Kaynak: Arslan'ın 2007–2012 yılları arasında gerçekleştirdiği araştırmanın verileri temel alınarak hazırlanmıştır.

Mersin milletvekillerinin eğitim düzeyleri dönemler bazında incelendiğinde daha ayrıntılı verilere ulaşılır. Tablo 9'da da görüldüğü gibi, son üç dönem Mersin milletvekillerinin tamamı lise ya da üniversite mezunudur. Bir başka anlatımla, 1999'dan günümüze Mersin milletvekilleri arasında,

ilkokul ya da ortaokul mezunu hiçbir milletvekili yoktur. İncelenen toplam 15 dönem genelinde ise toplam 5 milletvekili ilkokul mezunudur. Özellikle de 14., 15. ve 16. dönemlerde, üç dönem boyunca (1969–1977) yılları arasında birer ilkokul mezunu milletvekili, Türkiye'nin yasama sürecinde Mersin'i temsilcisi olarak görev yapmıştır.

Tablo-10

Mersin Milletvekillerinin Yabancı Dil Bilgisi

	1950'den Günümüze Mersin Milletvekilleri (%)
Yabancı Dil Bilmiyor	23.3
Bir Yabancı Dil Bilen	54.3
İki Yabancı Dil Bilen	22.5
Toplam	100

Kaynak: Arslan'ın 2007–2012 yılları arasında gerçekleştirdiği araştırmanın verileri temel alınarak hazırlanmıştır.

Tablo-11

Mersin Milletvekillerinin Yabancı Dil Bilgisi, Eğitim Düzeyi İlişkisi

		Yabancı Dil Bilgisi.			Toplam	
		Bilmiyor	Bir	İki		
Eğitim Düzeyi	Üniversite	Sayı	19	64	26	109
		% Eğitim Seviyesi İçinde	17,4%	58,7%	23,9%	100,0%
		% Y. Dil Bilgisi İçinde	63,3%	91,4%	89,7%	84,5%
	Lise	Sayı	5	4	2	11
		% Eğitim Seviyesi İçinde	45,5%	36,4%	18,2%	100,0%
		% Y. Dil Bilgisi İçinde	16,7%	5,7%	6,9%	8,5%
	Ortaokul	Sayı	4	0	0	4
		% Eğitim Seviyesi İçinde	100,0%	,0%	,0%	100,0%
		% Y. Dil Bilgisi İçinde	13,3%	,0%	,0%	3,1%
	İlkokul	Sayı	2	2	1	5
		% Eğitim Seviyesi İçinde	40,0%	40,0%	20,0%	100,0%
		% Y. Dil Bilgisi İçinde	6,7%	2,9%	3,4%	3,9%
Toplam	Sayı	30	70	29	129	
	% Eğitim Seviyesi İçinde	23,3%	54,3%	22,5%	100,0%	
	% Y. Dil Bilgisi İçinde	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo-12
Mersin Milletvekillerinin Yabancı Dil Bilgisi, Meslek İlişkisi

Meslek		Yabancı Dil Bilgisi			Toplam
		Bilmiyor	Bir	İki	
Sivil Bürokrat & Yönetici	Sayı	1	28	6	35
	%	2,9%	80,0%	17,1%	100,0%
Hukukçu	Sayı	14	9	1	24
	%	58,3%	37,5%	4,2%	100,0%
Mühendis-Mimar	Sayı	1	0	0	1
	%	100,0%	,0%	,0%	100,0%
Tıpçı	Sayı	1	8	2	11
	%	9,1%	72,7%	18,2%	100,0%
Müteahhit	Sayı	0	1	2	3
	%	,0%	33,3%	66,7%	100,0%
Tıp Bilimleri (veteriner, eczacı, diş hekimi)	Sayı	1	0	0	1
	%	100,0%	,0%	,0%	100,0%
Eğitimci	Sayı	0	5	4	9
	%	,0%	55,6%	44,4%	100,0%
Asker & Polis	Sayı	0	2	0	2
	%	,0%	100,0%	,0%	100,0%
Tüccar & Sanayici	Sayı	1	12	13	26
	%	3,8%	46,2%	50,0%	100,0%
Sendikacı	Sayı	1	2	0	3
	%	33,3%	66,7%	,0%	100,0%
Din adamı	Sayı	0	1	1	2
	%	,0%	50,0%	50,0%	100,0%
Çiftçi	Sayı	8	2	0	10
	%	80,0%	20,0%	,0%	100,0%
Öteki	Sayı	2	0	0	2
	%	100,0%	,0%	,0%	100,0%
Toplam	Sayı	30	70	29	129
	%	23,3%	54,3%	22,5%	100,0%

Bireylerin eğitimsel ve niteliksel gelişimleri ile yakından ilişkili bir diğer faktör ise yabancı dil bilgisidir. Özellikle küreselleşmenin olanca ağırlığı ile kendisini hissettirdiği günümüz dünyası koşullarında, yabancı dil bilmenin önemi her geçen gün daha da artmaktadır. Bilinen her bir yabancı dil bireylere dışa açılmada, öteki topluma ve kültürlerden olan bireyler ile iletişim kurabilmede, toplumsal ve siyasal yaşama etkin bir şekilde katılabilmede oldukça önemli avantajlar sağlamaktadır. Hal böyle olunca Mersin milletvekillerini de yabancı dil bilgisi faktörü temelinde incelemek kaçınılmaz oldu. Tablo 10 ve 13'te de görüldüğü gibi Mersin milletvekillerinin dörtte üçünden

fazlası en az bir yabancı dil bilmektedir. Bunun da ötesinde beşte birinden fazlası ise iki yabancı dil bilmektedir. Yabancı dil bilmeyenlerin Mersin milletvekilleri arasındaki oranı ise yüzde 23,3'tür.

Tablo-13
1950'den Günümüze Mersin Milletvekillerinin Yabancı Dil Bilgisi

		Yabancı Dil Bilgisi			
		Y. Dil Bilmiyor	Bir	İki	Dönem Toplamı
9. Dönem	Sayı	5	1	0	6
	Dönem İçi %	83.3%	16.7%	.0%	100.0%
10. Dönem	Sayı	1	6	0	7
	Dönem İçi %	14.3%	85.7%	.0%	100.0%
11. Dönem	Sayı	1	7	0	8
	Dönem İçi %	12.5%	87.5%	.0%	100.0%
12. Dönem	Sayı	4	1	2	7
	Dönem İçi %	57.1%	14.3%	28.6%	100.0%
13. Dönem	Sayı	3	2	1	6
	Dönem İçi %	50.0%	33.3%	16.7%	100.0%
14. Dönem	Sayı	1	6	0	7
	Dönem İçi %	14.3%	85.7%	.0%	100.0%
15. Dönem	Sayı	2	6	0	8
	Dönem İçi %	25.0%	75.0%	.0%	100.0%
16. Dönem	Sayı	1	5	2	8
	Dönem İçi %	12.5%	62.5%	25.0%	100.0%
17. Dönem	Sayı	1	4	2	7
	Dönem İçi %	14.3%	57.1%	28.6%	100.0%
18. Dönem	Sayı	3	2	3	8
	Dönem İçi %	37.5%	25.0%	37.5%	100.0%
19. Dönem	Sayı	1	3	5	9
	Dönem İçi %	11.1%	33.3%	55.6%	100.0%
20. Dönem	Sayı	2	5	5	12
	Dönem İçi %	16.7%	41.7%	41.7%	100.0%
21. Dönem	Sayı	2	6	4	12
	Dönem İçi %	16.7%	50.0%	33.3%	100.0%
22. Dönem	Sayı	1	7	4	12
	Dönem İçi %	8.3%	58.3%	33.3%	100.0%
23. Dönem	Sayı	2	9	1	12
	Dönem İçi %	16,7%	75,0%	8,3%	100,0%
Yabancı Dil Toplamı	Sayı	30	70	29	129
	Y. Dil %	23,3%	54,3%	22,5%	100,0%

Kaynak: Arslan'ın 2007-2012 yılları arasında gerçekleştirdiği araştırmanın verileri temel alınarak hazırlanmıştır.

Yabancı dil bilen Mersin milletvekillerinin eğitim düzeyleri ile ilgili çapraz-tablo (Tablo 11) incelendiğinde ise çok daha çarpıcı gerçekler ile karşılaşılır: Ortaokul mezunu Mersin milletvekillerinin hiç biri yabancı dil bilmemektedir. Lise mezununun milletvekilleri arasında yabancı

dil bilmeyenlerin oranı yüzde 45,5 iken, bu oran ilkokul mezunları arasında yüzde 40'a düşmektedir. Öte yandan yabancı dil bilmeyenlerin üniversite mezunları arasındaki oranı ise yüzde 17,4'tür.

Mersin milletvekillerinin yabancı dil bilgisinin meslekler özelinde incelendiğinde de çok daha ayrıntılı ve çarpıcı bulgular ile karşılaşılır. Tablo 13'te de görüldüğü gibi, başta eğitimci kökenli milletvekilleri olmak üzere, asker ve polis kökenli milletvekilleri ile müteahhit ve din adamlığı kökenli milletvekillerinin tamamı en az bir yabancı dil bilmektedir. Buna karşın mühendis-mimar ve eczacı-veteriner-diş hekimi milletvekillerinin hiç biri yabancı dil bilmemektedir. Yine 24 hukukçu kökenli milletvekilinden 14'ü yabancı dil bilmezken, çiftçilik kökenli 10 milletvekillerinden ikisi yabancı dil bilmektedir.

Mersin milletvekillerinin yabancı dil bilgisi, dönemler temel alınarak incelendiğinde ise aşağıdaki tablo (Tablo 12) ile karşılaşılır: Yabancı dil bilgisinin en düşük olduğu dönem, 9. dönemdir. 1950 Parlamentosu'nda Mersin'i temsil eden 6 milletvekilinden yalnızca biri yabancı dil biliyordu. En üst düzey yabancı dil bilgisine ise, 2002 genel seçimlerinde seçilip, 22. dönem Parlamentosu'nda Mersin'i temsil eden milletvekilleri sahip idi.

Aldıkları eğitimin türü ve mezun oldukları üniversiteler bakımından Mersin milletvekilleri

Eğitimin, özellikle de alınan eğitimin miktarının, günümüz dünyasında bireyler ve toplumlar bakımından önemi bir önceki başlık altında vurgulanmıştı. Alınan eğitimin türü ve nereden alındığı da en az eğitim düzeyi kadar önemli toplumsal olgulardır. Ülkenin ve dünyanın içinde bulunduğu koşullar bu konuda belirleyici rol oynasa da, özellikle belirli alanlarda alınan eğitim gücü, diğerlerine oranla çok daha etkin olabilmektedir. Bu realiteden yola çıkılarak geçmişten bugüne Mersin milletvekillerinin almış oldukları eğitimin türü ve bu eğitimi nerede aldıkları konusu da araştırma kapsamında incelendi.

Tablo-14

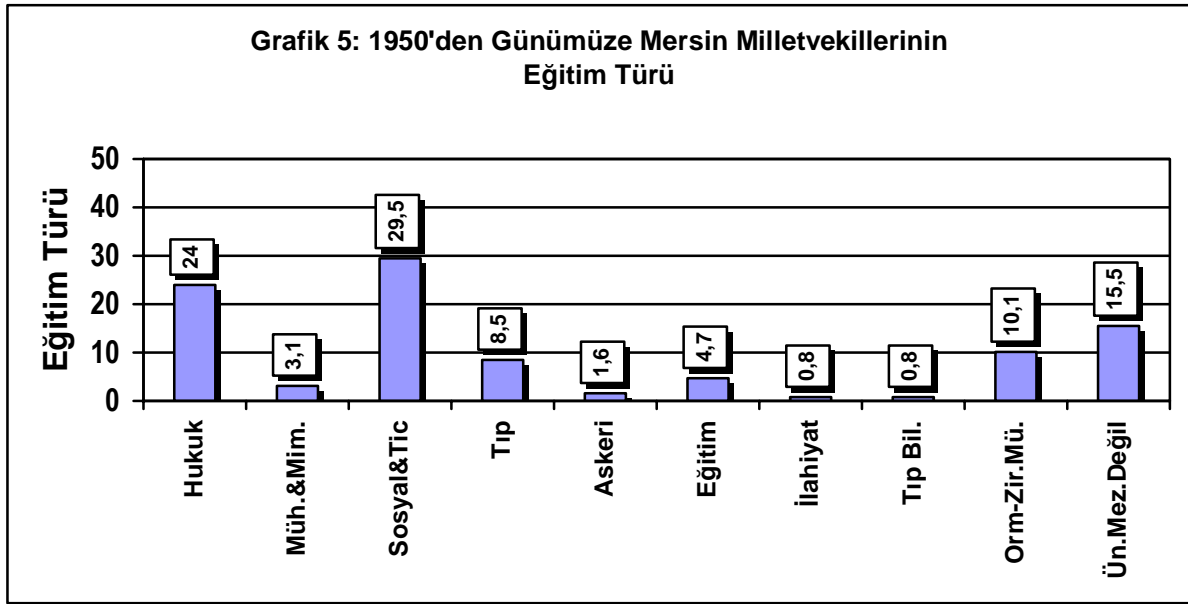
Aldıkları Eğitim Türü Bakımından Mersin Milletvekilleri

	1950'den Günümüze Mersin Milletvekilleri (%)
Hukuk	24
Mühendislik ve Mimarlık	3.1
Sosyal-Pol.-Ekon. ve Tic. Bilimler	29.5
Eğitim	4.7
Askeri	1.6
Tıp Bilimleri (Diş H.-Vet.-Ecz.)	0.8
Tıp	8.5
Orman-Ziraat Mühendisliği	10.1

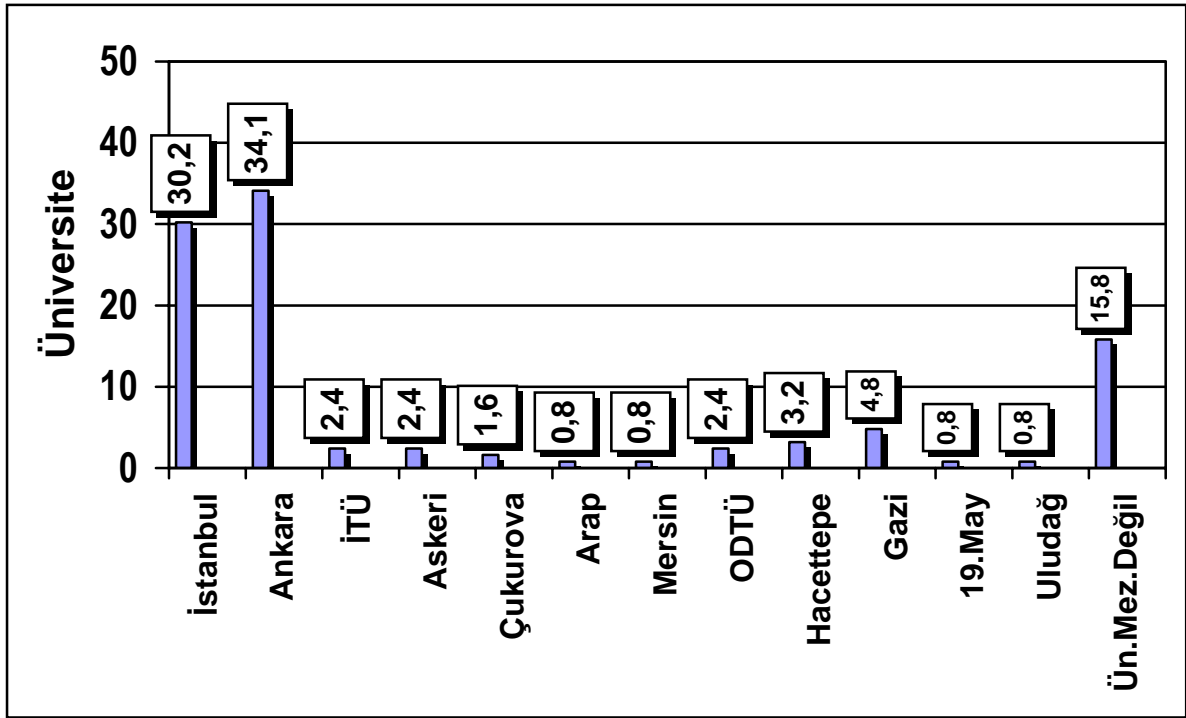
İlahiyat	0.8
Üniversite Eğitimi Yok	15.5
Toplam	100

Kaynak: Arslan'ın 2007–2012 yılları arasında gerçekleştirdiği araştırmanın verileri temel alınarak hazırlanmıştır.

Tablo 14'te ve Grafik 5'te de görüldüğü gibi, sosyal-politik-ekonomi ve Ticari bilimler alanında eğitim görmüş milletvekilleri, Mersin milletvekilleri arasında en büyük grubu oluşturmaktadır. En küçük grubu ise ilahiyat ve veterinerlik-eczacılık-diş hekimliği alanında eğitim görmüş milletvekilleri oluşturmaktadır. En büyük ikinci eğitim grubu ise orman ve ziraat mühendisliği eğitimi görmüş vekillerden oluşmaktadır. Tıp eğitimi almış milletvekilleri ise yüzde 8,5'lik temsil gücü ile üçüncü sırada yer almaktadır.

Mersin milletvekillerinin diplomalarını nereden aldıkları da, araştırma kapsamından incelenen bir başka önemli konudur. Dünyada olduğu gibi Türkiye'de de birçok üniversite "elit üniversiteleri olarak anılır. Bunun nedeni, toplumsal yaşama yön veren elitlerin önemli çoğunluğunun söz konusu üniversitelerin mezunu olmalarıdır. Bu üniversiteler özellikle de metropol kentlerde yer almaktadırlar ve köklü bir geleneğe sahiptirler. Özellikle de Türkiye'de, karmaşıklaşan toplumsal yapıdaki değişim ve yüksek öğretim sistemindeki gelişmelere paralel olarak, geleneksel elit üniversitelere yenileri de eklenmeye başlanmıştır. Özellikle de ayrıcalıklı olanaklarla donatılmış olan vakıf üniversiteleri bu alanda başı çekecek gibi görünmektedir.

Grafik 6: Mersin Milletvekillerinin Mezun Oldukları Üniversiteler

Tablo 15 ve Grafik 6'da da görüldüğü gibi, Mersin milletvekillerinin büyük bir çoğunluğu Ankara ve İstanbul'daki köklü üniversitelerden mezun olmuşlardır. Daha ayrıntılı bir anlatımla başkent Ankara'nın köklü üniversitelerinden olan Ankara Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Gazi Üniversitesi ve Ortadoğu Teknik Üniversitesi mezunlarının Mersin milletvekilleri arasındaki toplam oranı yüzde 52,3'tür. Öte yandan İstanbul'un köklü üniversiteleri sayılabilecek durumdaki İstanbul Üniversitesi ve İstanbul Teknik Üniversitesi'nden mezun olmuş Mersin milletvekillerinin genel içindeki oranı ise yüzde 38,3'tür. Çok daha önemlisi, yalnızca Ankara Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi mezunlarının oranı ise yüzde 90'ı aşmaktadır.

Tablo-15

Mersin Milletvekillerinin Mezun Oldukları Üniversiteler

	1950'den Günümüze Mersin Milletvekilleri (%)		
	1	0,9	0,9
19 Mayıs	1	0,9	0,9

Ankara	43	40,2	41,1
Arap	1	0,9	42,1
Çukurova	2	1,9	43,9
Ege	1	0,9	44,9
Gazi	6	5,6	50,5
Hacettepe	4	3,7	54,2
Harp Okulu	3	2,8	57,0
İstanbul	38	35,5	92,5
İTÜ	3	2,8	95,3
Mersin	1	0,9	96,3
ODTÜ	3	2,8	99,1
Uludağ	1	0,9	100,0
Toplam	107	100,0	
Kapsam Dışı	22		
Genel Toplam	129		

Kaynak: Arslan'ın 2007–2012 yılları arasında gerçekleştirdiği araştırmanın verileri temel alınarak hazırlanmıştır.

Üniversiteler bazında ise Mersin milletvekillerinin yüzde 40'ından fazlası Ankara Üniversitesi mezunudur. Yüzde 35,5'i ise İstanbul Üniversitesi'nden mezun olmuştur. Öteki üniversitelerden mezun olanların ağırlığı ise yüzde 1 ile 5 arasında değişmektedir. Bütün bu bulgulardan hareketle Mersin milletvekillerinin çok büyük bir çoğunluğu, daha net bir anlatımla yüzde 90'dan fazlası klasik elit üniversiteleri olarak da bilinen, metropol üniversitelerde eğitim görmüştür.

Mersin milletvekillerinin cinsiyeti, medeni durumu ve çocuk sayısı

Araştırmanın bu bölümünde, 1950 yılından günümüze 15 dönem boyunca, Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında Mersin'i temsil etmiş olan parlamenterler cinsiyet, medeni durum ve çocuk sayısı gibi temel sosyolojik faktörler ışığında incelendi. Toplumsal yaşamda iş bölümü gündeme geldiğinde, özellikle de cinsiyet faktörü ön plana çıkmaktadır. Özellikle de geleneksel toplumlarda ve gelişmekte olan toplumlarda, cinsiyet olgusunun belirleyici gücü daha net bir şekilde gözlemlenebilir.

İster doğulu ister batılı olsun, ister geleneksel isterse gelişmiş olsun hemen her toplumsal ortamda, cinsiyet temeline dayanan eşitsizliklere rastlamak mümkündür (Arslan, 2004-g). Konu siyasal yaşam bakımından incelendiğinde, cinsiyet faktörünün belirleyici etkisini gözlemlemek çok daha kolaydır. Siyasal yaşamda cinsiyet temelli eşitsizlikler genellikle kadınlar aleyhine işlemektedir.

Bu genelleme Türk siyasi elitleri ve Mersin milletvekilleri bağlamında da geçerlidir. Tablo 16 ve Grafik 7'de de görüldüğü gibi, genelde Türk toplumunun ve özelde de Mersin'in siyasal

yapısında, erkeklerin ezici bir üstünlüğü vardır. Mersin iline ilişkin veriler, zikredilmeye bile değmeyecek çok küçük oransal farklılıklar ile birbirine son derece benzer görünüm sergilemektedir. Hem Türk toplumu genelinde, hem de Mersin ili özelinde erkekler siyasal yaşamdaki ağırlığı yüzde 98 civarındadır. Hal böyle olunca kadınlara ilişkin verilerde de benzerlikler kaçınılmaz olmaktadır.

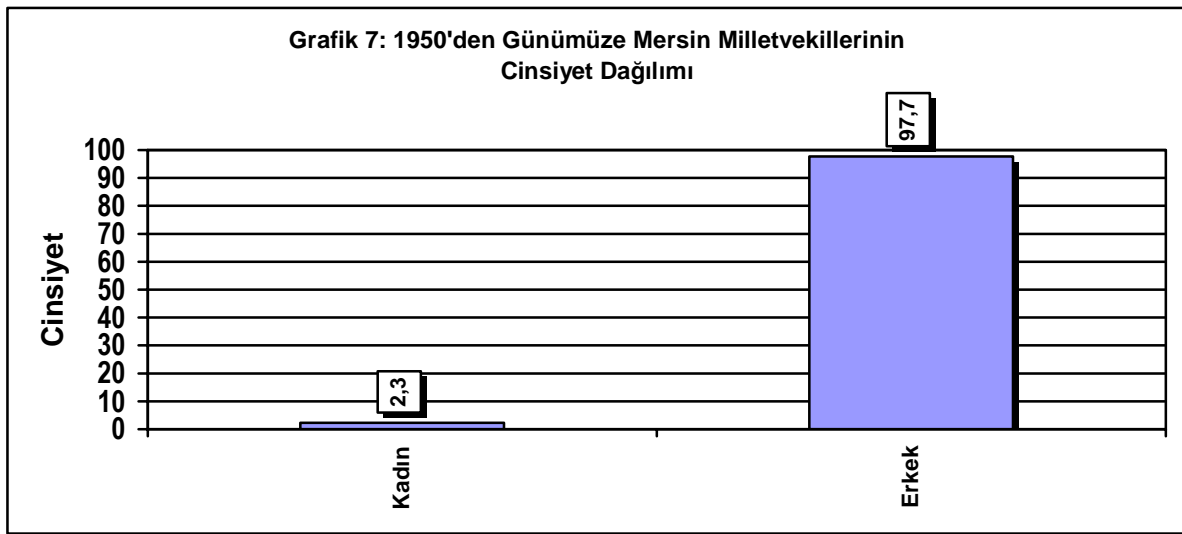
Tablo-16

Mersin Milletvekillerinin ve Türk Siyasi Elitlerinin Cinsiyet Dağılımı

	Cinsiyet (%)		Toplam
	Kadın	Erkek	
Mersin Milletvekilleri (1950–2006)	2.3	97.7	100
Türk Siyasi Elitleri (1946–2006)	1.77	98.23	100

Kaynak: Arslan'ın 2007–2012 yılları arasında gerçekleştirdiği araştırmanın verileri temel alınarak hazırlanmıştır.

Öte yandan, medeni durum ve çocuk sayısına ilişkin bulgular, bireylerin aile yapılarına ilişkin son derece anlamlı ipuçları verirler. Bilindiği gibi aile toplumsal yapı içinde içindeki en önemli toplumsal kurumlardan bir tanesidir. İşlevleri niceliksel bakımdan azalıp hacmi küçülse de, aile kurumunun toplumlar açısından önemi her geçen gün daha da artmaktadır. Kıray'ın deyişiyle özellikle de kriz dönemlerinde “bir tampon kurum” olarak çok önemli işlevler üstlenen bu kurumun temelinde evlilik olgusu yatar. Evlilik olgusu üzerine inşa edilmeyen ailelerde, yapısal bir bütünlükten söz etmek olanaksızdır. Doğu toplumlarında çok büyük değerler atfedilen aile kurumunun toplumsal yapıdaki önemine ilişkin farkındalık, batı toplumlarında da her geçen gün daha da artmaktadır.

Hal böyle olunca, Mersin milletvekillerinin aile yapılarına ilişkin bir şeyler söyleyebilmek için onların medeni durumlarını ve çocuk sayılarını araştırmak da kaçınılmaz oldu. Konu önce medeni

durum kıstası temelinde incelendiğinde, Tablo 17'de de görüldüğü gibi, hem Mersin milletvekilleri, hem de Türk siyasi elitleri arasında evli milletvekillerinin ezici bir üstünlüğü gözlemlenir. Türkiye geneli ve Mersin özeli ile ilgili bulguların yüksek düzeyde benzeşikliği ise gözlemleri daha da anlamlı kılmaktadır. Hatta Mersin milletvekilleri arasında evli milletvekillerinin oranı, Türkiye ortalamasının da biraz üzerindedir.

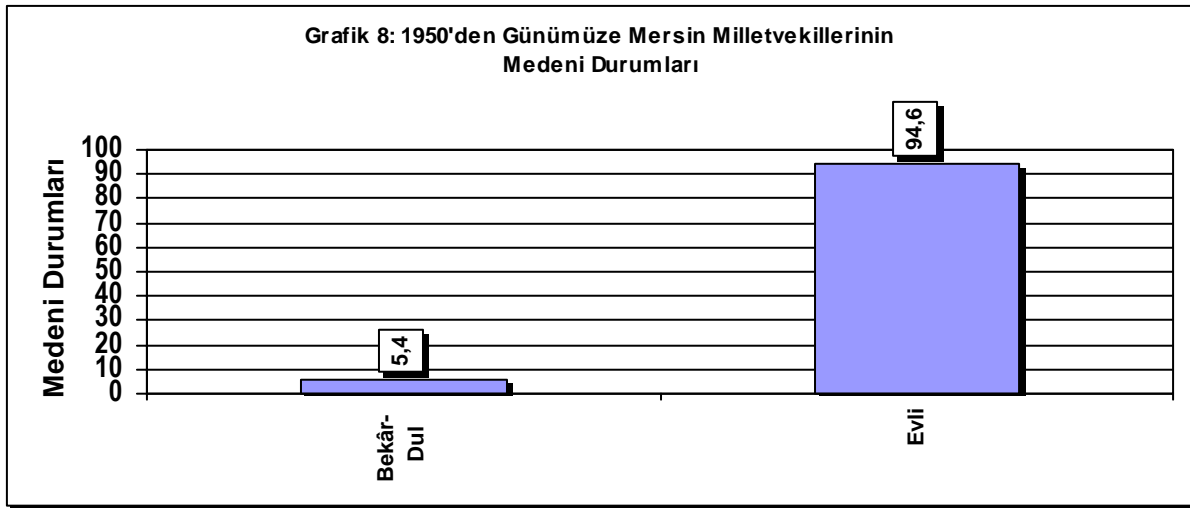
Grafik 8'de de görüldüğü gibi, bekâr ya da dul milletvekillerinin Mersin milletvekilleri arasındaki oranı yüzde 5,4'tür. Bu verilerden hareketle, medeni durum temelinde, Mersin'in siyasi yapısının Türk toplumunun genel siyasi yapısına paralel bir görünüm sergilediği kolayca söylenebilir. Bununla birlikte Mersin'de ve Türk toplumunun genelinde, evlilik temeli üzerinde inşa edilmiş aile kurumuna büyük önem verildiği şeklinde bir çıkarımda bulunmak hiç de zor olmayacaktır.

Tablo-17

Mersin Milletvekillerinin ve Türk Siyasi Elitlerinin Medeni Durumları

	Medeni Durumu (%)		Toplam
	Evli	Bekâr-Dul	
Mersin Milletvekilleri (1950–2007)	94.6	5.4	100
Türk Siyasi Elitleri (1946–2007)	93.7	6.3	100

Kaynak: Arslan'ın 2007–2012 yılları arasında gerçekleştirdiği araştırmanın verileri temel alınarak hazırlanmıştır.

Milletvekillerinin çocuk sayısına ilişkin veriler incelendiğinde, siyasi elitlerin aile yapısına ilişkin bulgular biraz daha netlik kazanacaktır. Ortalama çocuk sayısı bakımından incelendiğinde, Mersin milletvekilleri ve Türk siyasi elitleri ile ilgili bulgular birbirinin aynıdır. Daha net bir anlatımla,

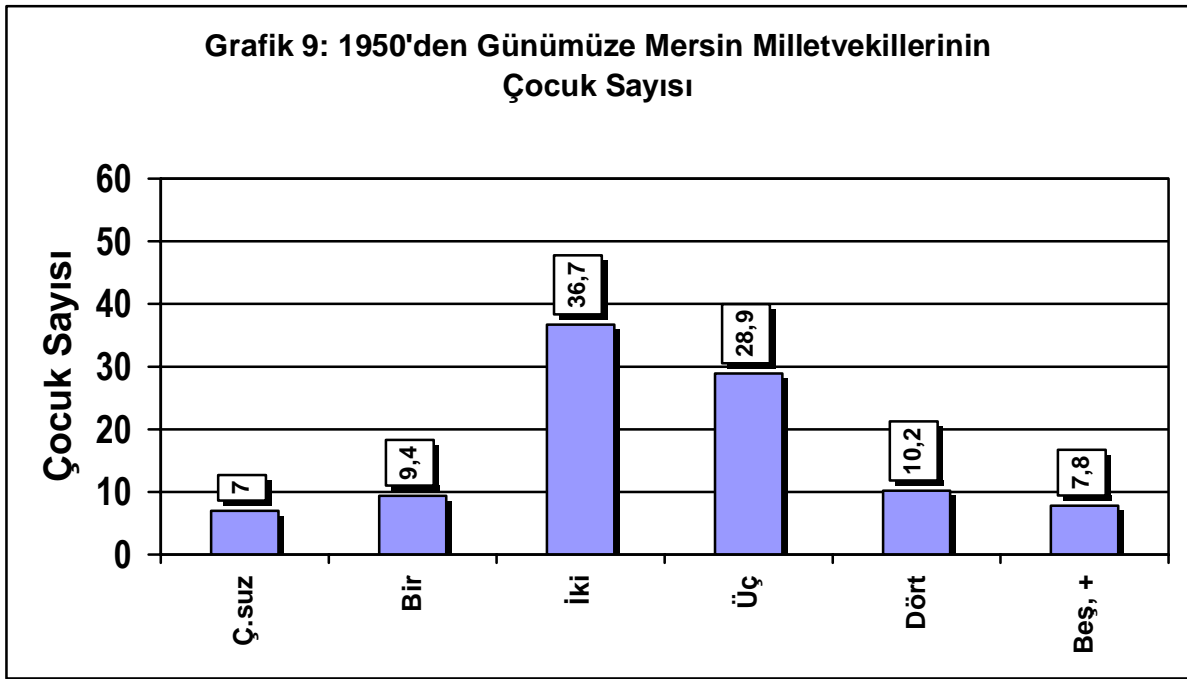
Tablo 18'de de görüldüğü, hem Türkiye genelinde hem de Türkiye özelinde milletvekillerinin ortalama çocuk sayısı 2,5'tir.

Tablo-18

Sahip Oldukları Çocuk Sayısı Bakımından Mersin Milletvekilleri ve Türk Siyasi Elitleri

	Ortalama Çocuk Sayısı
Mersin Milletvekilleri (1950-2007)	2.5
Türk Siyasi Elitleri (1946-2007)	2.5

Kaynak: Arslan'ın 2007-2012 yılları arasında gerçekleştirdiği araştırmanın verileri temel alınarak hazırlanmıştır.

Öte yandan Tablo 19 ve Grafik 9'daki veriler incelendiğinde, Mersin milletvekillerinin aile yapılarına ilişkin daha ayrıntılı bulgular ortaya çıkar: İki çocuklu milletvekilleri, yüzde 36,7'lik oranla Mersin milletvekilleri arasında önemli bir ağırlık oluşturmaktadır. Onları yüzde 28,9 ile üç çocuklu milletvekilleri izlemektedir. Çocuksuz milletvekillerinin Mersin milletvekilleri arasındaki ağırlığı ise yüzde 7'dir.

Tablo-19

Mersin Milletvekillerinin Çocuk Sayısı

	1950'den Günümüze Mersin Milletvekilleri (%)
Çocuksuz	7
Bir Çocuklu	9.4
İki Çocuklu	36.7

Üç Çocuklu	28.9
Dört Çocuklu	10.2
5 ve Daha Fazla	7.8
Toplam	100

Kaynak: Arslan'ın 2007–2012 yılları arasında gerçekleştirdiği araştırmanın verileri temel alınarak hazırlanmıştır.

Konu daha ayrıntılı bir şekilde incelendiğinde, dört ya da daha fazla sayıda çocuğu olan milletvekillerinin oranının yüzde 18 ile sınırlı olduğu görülür. Beş ya da daha fazla çocuklu milletvekillerinin oranı ise yalnızca yüzde 7,8'dir. Buna karşın 3 ya da daha az sayıda çocuğu olan milletvekilleri, Mersin milletvekilleri arasında yüzde 82'lik oranla, ezici biri üstünlüğe sahiptirler. Çocuk sayısı ile ilgili bu veriler bir arada değerlendirildiğinde, Mersin milletvekillerinin modern çekirdek aile görünümü sergilediklerini söylemek hiç de zor olmayacaktır.

Mersin milletvekilleri arasında elit dolaşım hızı

Milletvekillerinin seçilme sayısı, elitlerin deveranı sürecinde, elit dolaşım hızına ilişkin önemli ipuçları verir. Elit dolaşım hızı bir bakıma, toplumsal yapıdaki fırsat eşitliğinin de göstergelerinden biri olarak kabul edilebilir. Bu sayıdan yola çıkıldığında, toplumların demokratikleşmesi ile elitlerin dolaşım hızı arasında bir ilişki kurulabilir. Elitlerin dolaşım hızının, ya da bir başka anlatımla parlamentonun yenilenme oranının yüksekliği, toplumların hiyerarşik yapısı içinde dikey hareketlilik kanallarının açık ve işliyor olmasının göstergesi olarak kabul edilebilir.

Tablo–20
Mersin Milletvekillerinin Milletvekili Seçilme Sayısı

		Sayı	Yüzde	Toplamalı Yüzde
Seçilme Sayısı	Bir	82	63,6	63,6
	İki	32	24,8	88,4
	Üç	8	6,2	94,6
	Dört	4	3,1	97,7
	Beş	2	1,6	99,2
	Altı	1	0,8	100,0
	Toplam	129	100,0	

Kaynak: Arslan'ın 2007–2012 yılları arasında gerçekleştirdiği araştırmanın verileri temel alınarak hazırlanmıştır.

Bu saptamalardan hareketle, Mersin milletvekillerinin milletvekili seçilme sayıları araştırıldı. Tablo 20'de de görüldüğü gibi, Mersin'in siyasi yapısı içinde elit dolaşım hızı oldukça yüksek düzeydedir. Bütün dönemler genelinde Mersin milletvekillerinin yüzde 63'den fazlası bir kez

milletvekili seçilmiştir. Mersin milletvekilleri arasında iki ya da daha az dönem parlamenterlik yapmış milletvekillerinin toplam oranı yüzde 88'den fazladır. Öte yandan yalnızca 3 milletvekili beş ya da daha fazla dönem milletvekilliği yapmıştır. Üç-dört dönem milletvekilliği yapmış olan parlamenterlerin oranı da yüzde 10'un altındadır. Bütün bu bulgular bir arada değerlendirildiğinde, Mersin'in siyasi yapısı içinde dikey hareketlilik kanallarının, göreceli de olsa, açık ve işler durumda olduğu söylenebilir. Bu ise Mersin'in siyasi yapısının demokratikliği konusunda son derece önemli ipuçları verir.

Sonuç

Çalışmada elit sosyolojisinin yöntem ve teknikleri kullanılarak, elit teorisinin bakış açısından çok partili dönem Mersin milletvekillerinin sosyolojik profilleri araştırıldı. Araştırmada teorik temel olarak, elit teorisinin bir açılımı olan elitist (seçkinci) elit teorisi kullanıldı. Elde edilen bulgulardan hareketle, Mersin'in siyasi yapısının Türk toplumunun genel siyasi yapısı içindeki yerine de ışık tutulmaya çalışıldı.

Araştırmanın bulguları, başta sınanması hedeflenen hipotezleri ve alt hipotezleri büyük ölçüde doğrular niteliktedir. Bu bulgular kısaca, şöylece özetlenebilir: Mersin milletvekillerinin ortalama yaşı 44,8'dir. Bu ise Mersin milletvekilleri arasında genç, özellikle de orta-genç yaş grubunun önemli bir ağırlığının olduğunu gösterir. Yaş ile ilgili mod ve medyan hesaplamaları da bu bulguyu destekler doğrultudadır. Bu bulgulardan hareketle, yaş ile aşağıdaki hipotezlerin büyük ölçüde doğrulandığı söylenebilir.

- Mersin'in siyasi yapısı içinde milletvekili seçilebilmek için yaş faktörü belirleyici bir etkiye sahiptir.
- Genç (Orta-genç) yaş grubu milletvekili adaylarının, Mersin'den milletvekili seçilme olasılığı, ileri yaş grubu bireylere oranla daha yüksektir.

Öte yandan araştırmanın meslek ile ilgili bulguları da, çalışmanın başında bu konu ile ilgili olarak kurulan hipotezleri destekler niteliktedir. Özellikle sivil bürokrat-yöneticiler, tüccar-sanayiciler ve hukukçular ağırlıkları bakımında ilk üç sırada yer almaktadırlar. Bu üç meslek grubunun Mersin milletvekilleri arasındaki temsil gücü yüzde 65 civarındadır. Bütün bu bulgular başlangıçtaki soruların cevabı olarak şöylece özetlenebilir:

- Bazı meslek grupları, Mersin'de siyasi elit dolaşım sürecinde daha belirleyici etkiye sahiptir.

- Milletvekili adaylarının üst düzey bürokrat-yönetici olması, Mersin'de milletvekili seçilmesinde pozitif yönde bir etki yapar.
- Meslek olarak hukukçu milletvekili adaylarının Mersin'den milletvekili seçilebilme olasılığı öteki meslek gruplarına oranla daha yüksektir.
- Meslek olarak tüccar ve sanayicilik kökenli olmak, Mersin'den milletvekili seçilebilmek için pozitif yönde bir etki yapar.

Cinsiyet faktörü de, Mersin'de elit dolaşım süreci üzerinde oldukça belirleyici rol oynamaktadır. Erkek milletvekillerinin, Mersin milletvekilleri arasında, yüzde 97,7 gibi ezici bir üstünlüğü olduğu dikkate alındığında, aşağıdaki bulgular kolayca söylenebilir.

- Milletvekili adaylarının cinsiyeti, Mersin'de milletvekili seçimi sürecinde belirleyici bir etkiye sahiptir.
- Milletvekili adaylarının erkek olması, Mersin'de milletvekili seçimi sürecinde pozitif yönde bir etki yapar.

Araştırmanın bulguları, eğitim olgusunun da, Mersin'de milletvekili seçilebilmek için oldukça önemli olduğu gerçeğini gözler önüne sermektedir. Mersin milletvekillerinin yüzde 84'ünden fazlası üniversite mezunudur. Bu konu ile ilgili, ilgili başlık altında tartışılan öteki bulgular da dikkate alındığında, şu bulgular kolayca söylenebilir:

- Eğitim durumu Mersin'de milletvekili seçimi sürecinde belirleyici bir etkiye sahiptir.
- Aldığı eğitimin miktarı arttıkça, milletvekili adayının Mersin'den milletvekili seçilme olasılığı da artar.
- Üniversite mezunu olmak, milletvekili adayının Mersin'den milletvekili seçilmesinde pozitif yönde belirleyici rol oynar.
- Alınan eğitimin türü milletvekili adayının Mersin'den milletvekili seçilmesinde pozitif yönde etki yapar.

Milletvekillerinin yabancı dil bilgileri ve mezun oldukları üniversiteler ile ilgili bulgular da, konu ile ilgili olarak aşağıda yer alan hipotezlerin doğrulamaktadır. Mersin milletvekillerinin dörtte üçünden fazlası en az bir yabancı dil bilmektedir. Öte yandan üniversite mezunu milletvekillerinin yüzde 90'dan fazlası metropol kentlerdeki üniversitelerden mezun olmuştur. Hal böyle olunca:

- Yabancı dil bilmek, Mersin'de milletvekili seçimi sürecinde pozitif yönde bir etki yapar.

- Metropol kentlerdeki köklü üniversitelerden alınan diplomalar, milletvekili adayının Mersin'den milletvekili seçilmesinde pozitif yönde etki yapar.

Son olarak Mersin milletvekillerinin yüzde 94'ten fazlasının evli olduğu gerçeği dikkate alındığında, şu bulgulara ulaşılabilir:

- Milletvekili adayının medeni durumu, Mersin'den milletvekili seçilmesinde olumlu yönde etki yapar.
- Evli olmak, bireylerin milletvekili seçilmesini olumlu yönde etkiler.

Özetle, Mersin milletvekillerinin sosyolojik yapısı incelendiğinde eşitsizlikçi bir görünüm ile karşılaşılır. Bazı toplum kesimleri, Mersin milletvekilleri arasında daha fazla temsil edilirken, bazı kesimler toplumsal yapı içindeki oranlarına göre daha az temsil edilmekte, bazı kesimler ise hiç temsil edilme fırsatı bulamamaktadır. Mersin milletvekilleri ile ilgili bulgular bir bütün olarak değerlendirildiğinde sonuçların, seçkinci elit teorisi ile paralellik gösterdiği gerçeği ile karşılaşılır.

Kaynaklar

AARONOVITCH, S. (1961), The Ruling Class, London: Lawrence & Wishart.

ALBAYRAK, M. (2004), Türk Siyasi Tarihinde Demokrat Parti, Ankara: Phoenix Yayınları.

ALTUNIŞIK, R., Coşkun, R., (vd.) (2004) Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri (SPSS Uygulamalı), Sakarya: Sakarya Kitabevi.

ARSLAN, D. A. (2011-a). Turkish Political Elites: Sociological Analysis of Turkish Politics and Politicians. Berlin: LAP LAMBERT Academic Publishing.

ARSLAN, D. A. (2011-b). Who Rules Turkey: Turkish Power Elite. Berlin: LAP LAMBERT Academic Publishing.

ARSLAN, D. A. (2011-c). Elites and Power in Contemporary Turkey: Social Anatomy of Turkish Elites. Berlin: LAP LAMBERT Academic Publishing.

ARSLAN, A. (2007), Elit Sosyolojisi, Ankara: Phoenix Yayınları.

ARSLAN, A. (2005-a), "Educational Bases of Turkish Democracy: Educational Backgrounds of Turkish Elites", Sosyoloji Araştırmaları Dergisi (Journal of Sociological Research), Cilt: 8, Sayı: 1, Bahar 2005, ss. 5-30.

ARSLAN, A. (2005-a), "Tek Partili Dönem Ve Çok Partili Dönem Türk Siyasi Elitlerinin Toplumsal Profillerinin Karşılaştırmalı İncelemesi", "İş-Güç" Endüstri İlişkileri ve İnsan

Kaynakları Dergisi, cilt: 7, Sayı: 1, 2005, http://www.isguc.org/arc_view.php?ex=240, 8.3.2005.

ARSLAN, A. (2005-b), "The Evaluation Of Parliamentary Democracy In Turkey And Turkish Political Elites". *Historia Actual On-Line*, (Contemporary History Association – Asociacion De Historia Actual) v. 3, n. 6 (2005) (Revista Electrónica «Historia Actual On-Line», Año III, N° 6, Invierno 2005), [journal on line] Available from Internet at: <<http://www.hapress.com/abst.php?a=n06a10> > 08.03.2005.

ARSLAN, A. (2005-d), "1995'ten Günümüze Türk Siyasi Elitlerinin Sosyolojik Analizi", III. Uluslararası Türk Dünyası Sosyal Bilimler Kongresi, Kırgızistan Celalabad Kommersiyalık Enstitüsü – Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabad-Kırgızistan, 5–9 Haziran 2005.

ARSLAN, A. (2004-a), "The Theories on the Power: Elite Theory", "İş-Güç" Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, cilt: 6, Sayı: 1, 2004, http://www.isguc.org/arc_view.php?ex=193

ARSLAN, A. (2004-b), "The Theories on the Power 2: Class Theory", "İş-Güç" Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, cilt: 6, Sayı: 2, 2004, <http://www.isguc.org/>.

ARSLAN, A. (2004-c), "Türkiye'de İktidarın Sosyolojik Anatomisi ve Türk İktidar Seçkinleri", Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 6, Sayı: 1, 1 Ocak–31 Mart 2004, ss. 1–25.

ARSLAN, A. (2004-d), "Türk İktidar Seçkinleri", Kırgızistan Kommersiyalık Enstitüsü, Akademik Bakış, Türk Dünyası Celalabad İşletme Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı: 3, 2004, ss.: 1–9, http://www.tdcif.org/a_view.php?pg=arc_view&ex=13

ARSLAN, A. (2004-e), "Turkish Political Elites (Türk Siyasi Elitleri)", International Journal of Human Sciences, Political Science, 20.12.2004, <http://www.insanbilimleri.com/en>,

ARSLAN, A. (2004-f), "Social Anatomy of Turkish Top Political Elites in Contemporary Turkey", International Journal of Human Sciences, Political Science, 21.12.2004, <http://www.insanbilimleri.com/en>,

ARSLAN, A. (2004-g), "Cumhuriyet'ten Günümüze Türk Siyasi Hayatında Eşitsizlikler", Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, Siyaset Bilimi 01.01.2005, <http://www.insanbilimleri.com/>.

ARSLAN, A. (2004-h), "Çağdaş Türk Toplumunun Siyasi Hayatında Kadının Yeri ve Türk Siyasi Elitleri Arasında Kadının Temsil Edilme Durumu", Kadın Çalışmalarında Disiplinlerarası Buluşma Sempozyumu Kitabı, Cilt: 3, Ss.: 101–110, İstanbul: Yeditepe Üniversitesi.

ARSLAN, A. (2004-ı), "Türk Medya Elitleri: Bir Durum Tespiti", Sosyoloji Araştırmaları Dergisi (Journal of Sociological Research), Cilt: 4, Sayı: 2, Kış 2001, ss. 135–164.

ARSLAN, A. (2004-j), "Türkiye'nin Siyasi ve Toplumsal Değişme Sürecinde Ordu ve Türk Askeri Elitleri", Sosyoloji Araştırmaları Dergisi (Journal of Sociological Research), Cilt: 6, Sayı: 1, Bahar 2003, ss. 5–28.

ARSLAN, A. (2003-a), “Eşitsizliğin Teorik Temelleri: Elit Teorisi, Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 6, Sayı: 2003–2, ss. 115–135.

ARSLAN, A. (2003-b), “Elit Teorisi Işığında Günümüz Türk Toplumunun Genel Bir Değerlendirmesi”, Sosyoloji Araştırmaları Dergisi (Journal of Sociological Research), Cilt: 6, Sayı: 2, Güz/Autumn 2003, ss. 5–30, Ankara,

ARSLAN, A. (2003-c), “A Different Modernisation Experience In the Middle East: The Army And Modernisation In Turkey”, Fırat Üniversitesi Orta Doğu Araştırmaları Merkezi Orta Doğu Araştırmaları Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 2, Temmuz 2003, ss.: 151–168,

ARSLAN, A. (2003-d), “Çok Partili Dönem Türk Siyasi Elitlerinin Sosyolojik Profilleri”, Jeopolitik Bilimsel Araştırmalar Dergisi, Cilt: 2, Sayı: 7, Yaz 2003, ss. 131–138, İstanbul.

ARSLAN, A. (2003-e), “Emergence Of The Turkish Bourgeoisie And Business-Politics Relations In Turkey”, “İş-Güç” Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, cilt: 5, Sayı: 2, 2003,

ARSLAN, A., (2003-f) “Elit Teorisi Işığında Günümüz Türk Toplumunun Genel Bir Değerlendirmesi”, Sosyoloji Araştırmaları Dergisi (Journal of Sociological Research), Cilt: 6, Sayı: 2, ss. 5–30, Güz / Autumn 2003.

ARSLAN, A., (2001), “Cumhuriyet Dönemi (1920–1995) Türk Siyasi Elitlerinin Toplumsal Profili (Sociological Profiles of Turkish Political Elites in Republican Era)”, Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı: 2, 2001, ss. 5–16.

ARSLAN, A. (1998), “The Theories On Inequality: Elite Theory and Class Theory”, 18 March 1998, Guildford: University of Surrey, Department of Sociology.

ARSLAN, A. (1995), Turkish Political Elites: Social Construction of Turkish Political Elites and Top Political Leadership in Turkey, Guildford: University of Surrey, Department of Sociology.

BACHRACH, P. & Baratz, M. (1962), "Two Faces of Power", American Political Science Review, vol. LVI.

BULMER, M. (1994), Sociological Research Methods, London: Macmillan.

ÇAĞLAR, A. & ARSLAN, A. (2000), “Cumhuriyet’ten Günümüze Türk Siyasi Liderleri: Atatürk’ten Demirel’e Üst Siyasi Elitler”, Hacettepe Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, c. 8, s. 2/200, s. 499–514.

DAHL, R. (1961), Who Governs?, New Haven, Yale UP.

DOMHOFF, W. (1970), The Higher Circles, NewYork: Prentice Hall.

ETZIONI, H. E. (1997), Class & Elites in Democracy and Democratisation, NewYork: Garland Publishing.

ETZIONI, H. E. (1993), The Elite Connection, London: Polity Press.

FREY, W.F. (1965), The Turkish Political Elite, Massachusetts: MIT Press.

GILBERT, N. (1997), Analysing Tabular Data, London: Sage.

GILBERT, N. (1994), Researching Social Life, London: Sage.

HEALEY, J. F. (1993), Statistics: A Tool For Social Research, California: Wadsworth.

HERTZ, R. & Imber, J. B. (1995), Studying Elites Using Qualitative Methods, London: Sage.

HUNTER, F. (1953), Community Power Structure, Chapel Hill: University of Carolina Press.

JARY, D. & Jary, J. (1991), Dictionary of Sociology, Glasgow: Harper Collins.

KIZILÇELİK, S. & Erjem, Y. (1992) Açıklamalı Sosyoloji Terimler Sözlüğü, Konya: Emre.

LANDAU, J. M., Özbudun, E., & Tachau, F. (1980) Electoral Politics in the Middle East, London: Cronm Helm.

MACDONALD, M. (1977), The Education of Elites, Milton Keynes: Open University Press.

MEISEL, J. (1962), The Myth of the Rulling Class: Gaetano Mosca and Elite, Michigan: University Press.

MILLS, C.W. (1956), The Power Elite, London: Oxford.

MOSCA, G. (1939), The Ruling Class, New York: McGraw Hill.

MOYSER, G. & Wagstaffe, M. (1987), Research Methods for Elite Studies, London: Allen and Unwin.

PARETO, V. (1968), The Rise and Fall of the Elites, New Jersey: The Bedminster.

PRESTHUS, R. (1964), Men at the Top, New York: Oxford University Press.

PUTNAM, R. (1976), The Comparative Study of Political Elites, New Jersey: Prentice Hall.

SCOTT, J. (1993), Sociology of Elites, Aldershot: Elgar.

SCOTT, J. (1991), Social Network Analysis: A Handbook, London: Sage.

SCOTT, J. (1991), Who Rules Britain, Cambridge: Polity Press.

SCOTT, J. (1990), A Matter of Record: Documentary Sources in Social Research, Cambridge: Polity Press.

SCOTT, J. (1986), " Does Britain Still have a Ruling Class?", Social Studies Review, vol. 2, pp. 2-7.

TBMM (2003), TBMM Albümü 22. Dönem (TGNA-Turkish Grand National Assembly Album), Ankara: TBMM Basımevi.

TBMM (2000), TBMM Albümü 21. Dönem (TGNA-Turkish Grand National Assembly Album), Ankara: TBMM Basımevi.

TBMM (1997), TBMM Albümü 20. Dönem (TGNA-Turkish Grand National Assembly Album), Ankara: TBMM Basımevi.

TBMM (1994), TBMM Albümü 1920–1991 (TGNA-Turkish Grand National Assembly Album), Ankara: TBMM Basımevi.

TBMM (1992), TBMM Albümü 19. Dönem (TGNA-Turkish Grand National Assembly Album), Ankara: TBMM Basımevi.

THOENES, P. (1966), Elites in the Welfare State Toronto: Trans Canada Press.

TURHAN, M. (1991), Siyasal Elitler, Ankara: Gündoğan Yayınları.

WEBER, M. (1968). Economy and Society: An Outline of interpretive Sociology, New York: Bedminster Press.

YÜCEKÖK, A.N. (1983), Türkiye’de Parlatentonun Evrimi (The Evaluation of the Parliament in Turkey), Ankara: Ankara University.

Extended English abstract

The phenomenon of elite forms the basis of this paper. The term of elite originally derived from the Latin “eligre” which means select, shares a common basis with “electa” that means elected or the best. It acquired world-wide popularity in social science as a result of the writings of Italian sociologists Pareto and Mosca in the early twentieth century. Theoretically elites can be defined as those people who hold institutionalised power, control the social resources (such as wealth, prestige and status, charisma, time, motivation and energy) and have an influence on the decision-making process. Power, control and influence are major words in this definition. Methodologically, in accordance with the positional approach, elite can be defined as those people who occupy a position at or near the top of important institutional hierarchies, such as economic, political, judicial, civil service, military, mass media, educational...etc.. They have power because of their social positions (Arslan, 2011).

Another important term is the political elites in this study. The political elites are those who occupy the strategic positions in the governmental machinery and who can influence the daily life of society by their personal decisions, directly or indirectly (Arslan, 1999).

There are two main strategies for analysing and explaining that inequalities in the society. The first one is the class theory and the second strategy is the elite theory. The elite theory was used in this study. Elite theory concentrates on power and control, and aims to analyse elite and non-elite (mass, public) differentiation. It has four major sub-theories: pluralist elite theory, elitist elite theory, democratic elite theory and demo-elite perspective. Elitist elite theory was used to analyse the political elites in this paper.

On the other hand, the Turkish Republic is based on a democratic laic, pluralist and parliamentary system. Major political institutions of the Turkish society are The President of the Republic, The Council of Ministers or Cabinet and The Turkish Grand National Assembly. The

National Assembly is elected by popular vote and the society is governed by a Council of Ministers directed by the prime minister. The Turkish Grand National Assembly has been Turkey's 550 seat unicameral Parliament. It is the sole legislative authority. Its members are elected for a five year term (Arslan, 2011).

The deputies of Mersin who constitute an important part of Turkish MP's (Turkish political elites) were examined sociologically on the basis of the elite theory in the study. Methods and techniques of the elite sociology were used to accomplish this goal.

In the other words this study was designed to find general sociological characteristics of Mersin MP's in Multi Party Period (Since 1950 up to Date). Almost all parliaments in Multi Party period of Turkish Modern History having been examined according to particular characteristics, assembly by assembly and period by period. On the final stage the place of Mersin MP's in Turkish political elites were examined. Social background peculiarities (gender, age, educational level, types of education, occupation, marital status, number of election, family size) were used to achieve the objectives. Documentary and historical research techniques were applied in the paper. A variety of types of data sources were used to provide the background characteristics. These sources are: The publications of TGNA and governmental publications, political party publications, biographical encyclopedias and dictionaries, standard biographies of famous figures.

A number of techniques are used by the social scientists for defining the research universe and deciding the sampling in elite studies. The aim of these techniques is to define top decision makers in the state machinery: who has the power or who has the influence on state action. Positional analysis techniques are widely used to define and examine the elites. Positional analysts use institutional records to define the top decision makers (Arslan, 1999). Positional and institutional analysis techniques were employed in this study. An original data set was produced for analysis from the official publications and records and publications of the Turkish Grand National Assembly which is the main legislative organ in Turkey. The data set was analysed by using SPSS (Statistical Package for the Social Sciences).

As a result of examining all the assemblies in the Multi Party period these major findings were discovered in related with Mersin MP's: A large majority of Mersin MP's were well educated, male, married, with a small family size and middle aged. Moreover the large majority of Mersin MP's were lawyers and civil bureaucrats. Although the situation has begun to change in recent years, the deputies have exhibited an elitist character as compared with the general population of Mersin.